

als ik het even niet
meer weet

TIMO SCHMEITS

Voor als ik het even niet meer weet

TIMO SCHMEITS

MASTERSCHRIJF
VRIJE BEELDENDE KUNSTEN,
ILLUSTRATIE

LUCA SCHOOL OF ARTS
GENT

ACADEMIEJAAR 2025-2026

begeleid door: Renata Vanhorenbeeck
en Steve Michiels

gedrukt door: Robstolk Amsterdam

tekeningen, tekst en vormgeving door:

Timo Schmeits

De Fantaflappen

“Wat is dat dan, een scriptie?”, vroeg Spinsel. “Dat is een soort meetlint waarmee studieballen opmeten hoe slim ze zijn”, brabbelde Prins Carnaval in zijn biertje. “Kun je dan ook zo’n meetlint maken als je niet slim bent?”, vroeg het wolkenkind zich af.

Daar moesten de fantaflappen even over nadenken.

Een businessman onderbrak de stilte terwijl hij een luchtig soepje naar binnen slurpte. Hij veegde zijn grote kale hoofd af met zijn das en zei: “Laat mij maar die scriptie schrijven. Ik zal tips vragen aan Wikipedia, daarna zet ik op elke pagina minstens één voetnoot en als laatste voeg ik een bronvermelding toe. Op die manier komen we slim over. Ik zal er morgen- nee, vanavond aan beginnen! Hoe vroeger hoe beter!” “Wacht eens even Businessman.

Hoe kun je al beginnen schrijven als je nog geen onderwerp hebt?”, Vroeg Wolkje. “Dat verzin ik later wel”, snauwde hij tegen het ontsnapte goedje. “Tijd is geld en geld is succes en succes is het brood en plezier van een kunstenaar, toch Spinsel?”, vroeg de businessman. “Nou...”, begon de grote huisspin aarzelend. “Volgens mij moet je niet vergeten om soms het donkerste hoekje van de kamer op te zoeken. Daar kun je doen en denken wat écht heel erg belangrijk is.” Spinsel voelde in zijn hart dat een kunstenaar veel meer is dan succes, geld of een meetlint. “Ik wil graag weten hoe wij moeten leven in deze tijd”, zei de spin. Daar kon de rest wel inkomen. Fantasie stierf tenslotte uit in een wereld vol Netflix en Ai.

“De tijd tikt”, zei de tijdbom. “En het is tijd dat we een onderwerp kiezen.” Zenuwachtig zaten de personages rond de laptop terwijl Spinsel typte:

“Hoe moet ik leven?”

Schrijven over schrijven

“Waarom denk je dat je meer moet schrijven?” vraagt Spinsel aan mij. “Omdat ik de wind voelde in mijn rug, en dat wil ik niet vergeten,” vertel ik hem. Het was een fijne dag, daarom beloon ik mezelf met het balkon, een drankje, en muziek. Het waait en de warme wind laat mij dansen.

Het is heerlijk wanneer wij twee samen zijn, de wind en ik. Samen op het balkon kunnen we de hele wereld zien. We zien: Schorie, de schoorsteen die altijd rook hoest, Hijs en Till, de hijskranen die net als ratten in de sportschool niet kunnen stoppen met gewichten te spelen, de wolken wiens namen niet meer in mijn hoofd passen, en natuurlijk ook Albert Heijn, de smerige smeerlap. Ik kan hem ruiken wanneer de wind de stoom van de Overpoort en alle twintig kebabzaken tegen mijn rug en in mijn neus duwt. Hoe geraakt die geur hier helemaal boven? Ik beeld me een soort oranje stof in. Maar die is onzichtbaar, dus dans ik lekker verder.

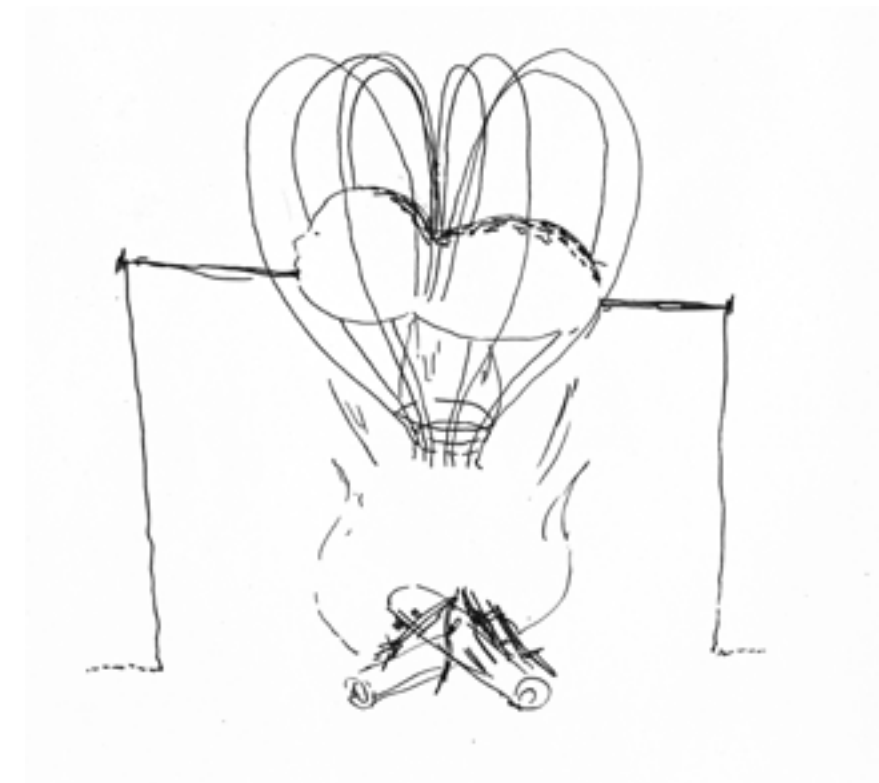
Maar de wind zet opnieuw op. “Auw! Te hard!” schreeuw ik uit. Hij schuurt langs me af. Mijn hoofd schudt van links naar rechts en ik wil bijten in de plagende handen van de wind. “Foei!” lach ik hem uit en sluit daarna mijn ogen, en dat doe ik voor een lange tijd. Er verschijnt een soort liefde in de duisternis. Eentje die enkel op de rand van de wereld kan bestaan. Plots valt de toren boven op het kot recht naar beneden op mijn hoofd. Dan schrik ik wakker en sta ik weer op het balkon. Maar mijn kotgenoten slapen nog. Kon ik ze maar vertellen dat er zojuist een gebouw op mijn hoofd is gevallen.

En het idee van een oeuvre kruipt via de oren naar binnen. Hoe ontstaat zoiets? Welke geschreven teksten zitten daarin? Hoeveel

werk moet je daarvoor maken? Vanaf wanneer is iets een oeuvre? Een oeuvre hebben, moet een zware last zijn. Eentje net zo zwaar als de toren van een kotgebouw uit de Overpoort.

Geef mij maar de losbandige wind. Want ik heb genoeg aan mijn hoofd en er is genoeg te doen. Te veel voor een oeuvre.

“Die wind van daarnet legde mij eigenlijk alles uit. Hij gaf me een rode draad en ik raapte hem op. Onzeker zijn is vermoeiender dan zelfzeker zijn. Ik ben moe, en zal dus zelfzeker zijn. Die dingen mogen niet worden vergeten. Daarom wil ik erover schrijven.”

duizend en ontelbaar veren en bladeren dwaalde
door de lucht, badend in het licht en alles is
nu zonder gewicht in de carroussel van
de dagen, maanden, seizoenen en jaren.
We krijgen plots grijze haren en alle stomen
samen tot bedaren.

De anatomie van melancholie en het verdriet van Neerpelt

Ergens onder de dikke grijze wolken gooit een spin zich in de regen van woorden. Het is al een poosje aan het gieten. Alles is bedekt in een kletsnatte laag van lenteregen en plassen zo diep dat er nieuw leven in ontdekt kan worden. Het ruikt fris alsof de bomen deodorant hebben opgespoten. Spinsel houdt van die geur. De geur van regen die de hitte verjaagt. “Kon ik maar altijd zo ruiken”, dacht hij. “Ruiken naar de zon, plasjes met nieuw leven en vieze natte grond.”

Spinsel heeft een zeldzame gemoedstoestand genaamd: anatomie van melancholie. Daardoor is hij altijd, tja, een beetje weemoedig en ziet hij dingen die anderen niet kunnen zien, zoals: eenzame vogels op een tak, een kind dat alleen een ijsje opeet tegen de muur van een huis waar het niet woont, en de jaren die afscheid nemen van elkaar rond oud en nieuw om nooit meer terug te keren. Ook hoort hij dingen die andere spinnen of mensen niet zo snel zullen horen, zoals: stemmen in de wind, woorden in de regen, ritmes onder zijn pootjes, en melodieën in de maan.

Vandaag kan de regen zijn mond niet houden. De druppels spelen spelletjes en ze gieren het uit. Hij hoort ze picknickdekens uitrollen, boeken lezen en tv-kijken. Ze zijn luid, maar dat vindt Spinsel niet erg. “Laat ze maar doen”, denkt hij dan. “Ze zijn nog jong en hebben een heel leven voor zich. Als je wil weten wat je later wil doen, dan moet je nu doen, wat je nu wil doen”, bedenkt Spinsel ter plekke en geeft alle grote plassen op het voetpad een kus en loopt dan verder langs het kanaal.

Maar wat is dat? Na een poosje wandelen komt hij uit bij de picknickbanken waar hij zijn boterhammen met vliegjes wilde opeten.

Alleen waren de picknickbankjes verdwenen onder een reusachtige tent van blauw, geel en groen. Hij bekijkt de tent van kop tot teen en merkt op dat deze een kraagje, mouwen, knopen en een broek aanheeft.

“Dit is geen normale tent”, denkt Spinsel, “dit is Prins Carnaval!”

“Hallo Spinsel, kom je ook lekker in mijn buik schuilen voor de regen?”, vraagt de prins. Spinsel hoort geroezemoes vanuit de tent komen en zegt: “Nee, ik laat me lekker natregenen en ga dan naar huis.” “En je boterhammen met vliegjes? Wil je die niet even droog opeten?”, probeert de prins nog eens. “Nee bedankt, die zijn doorweekt veel lekkerder. Fijne dag nog!”, zegt Spinsel om het gesprek af te ronden en loopt snel naar de bankjes verderop om zijn boterhammen in stilte op te eten. Hij kan de prins niet uitstaan. “Wat een uitslover”, denkt hij in zichzelf. “Alle mensen bedanken hem omdat ze mogen schuilen voor het verdriet van de wolken, maar ze weten niet eens hoe leuk het is om natgeregend te worden, vooral in de lente.”

Verveeld en geïrriteerd sorteert de melancholische spin de vliegjes op zijn boterham. “Deze vind ik lekker, deze niet, deze heeft een grote kop en deze heeft super lange poten...”, “Eigenlijk lijken ze best op de dorpsbewoners”, vindt Spinsel en ineens heeft hij niet zo een trek meer. “Die vliegjes zijn net als hen: even dom en met veel te veel.” De vliegjes liggen zo op zijn boterham dat het lijkt alsof ze dansen in de feesttent. Plots voelt Spinsel zich schuldig en laat de vliegjes vrij, al is het te laat voor hen. Hij strooit ze over het water, tussen de druppels en in de gapende bekken van eenzame vogels. “Die hebben er meer aan dan ik”, denkt Spinsel terwijl hij

zijn natte brood naar binnen werkt. "Misschien zullen die vliegjes met hun dode ogen dingen zien waar ik enkel van kan dromen", peinst de spin. "Misschien gaan ze samen met de gevederde vliegers naar een concert in de woestijn."

Plots zijn de wolken uitgepraat. Ze ruimen hun borden, kopjes en kussens op en vertrekken moeizaam richting huis. De zon komt weer door en ze droogt Spinsels natte vacht langzaam op. "Dankjewel, Zon." De feestgangers kruipen met vuisten in hun ogen uit de tent alsof de eerste haan heeft gekraaid. Ze nemen hun fiets en rijden wiebelend naar huis. Prins Carnaval breekt zijn tent af en kijkt de mensen met stoffige ogen na.

Uit angst om alleen over te blijven met de prins pakt Spinsel zijn spullen en vertrekt richting huis. Hij had echt geen zin in een gesprek met de clown, maar eenmaal thuis gaat hij zitten op de bank, staart uren naar het plafond en denkt onwillig na over de prins.

"Wat was die droevige, droevige blik?"

Spinsel verkeert elke dag in diepe smart. Hij is een soort Edward Scissorhands van Tim Burton die onbegrepen is door de bewoners van zijn dorp. Ze vinden hem raar, vervelend en eng. Daardoor heeft de spin nooit veel vrienden gehad. En dat vindt hij jammer.

Iedere nacht van zijn jeugd wenste Spinsel dat iemand zijn poot zou pakken om te vragen: "Wil je mee op avontuur? Dan leer ik je hoe je jezelf moet zijn."

Een beetje zoals het lied Disorder van Joy Division of zoals This Charming Man van The Smiths. Hij wilde zo graag verdwijnen, dat weet ik nog. Toch liep hij nooit ver van huis en bakende hij zijn territorium af zoals het lied C'mere van Interpol.

IK WIL HET HALEN! IK KAN HET HALEN!
IK WIL NIET VALLEN, DAN ZOU IK FALEN!
Goen kwam de dag waarop ik viel, en
bleef ik toch een arme ziel.
...
JE WIL HET HALEN! JE KAN HET HALEN!
JE WILT NIET VLIËGEN, JE ZOU HET NOOIT HALEN!
Goen werd je mij, één arme ziel.
Het blijft tijd te zijn voor iets nieuw...

"Oh, Pans. Iedereen vindt ~~toen~~ schuilt schuilt
in je tent. Je bent een echte vent, maar ik
vraag me af of iemand je marker kent."

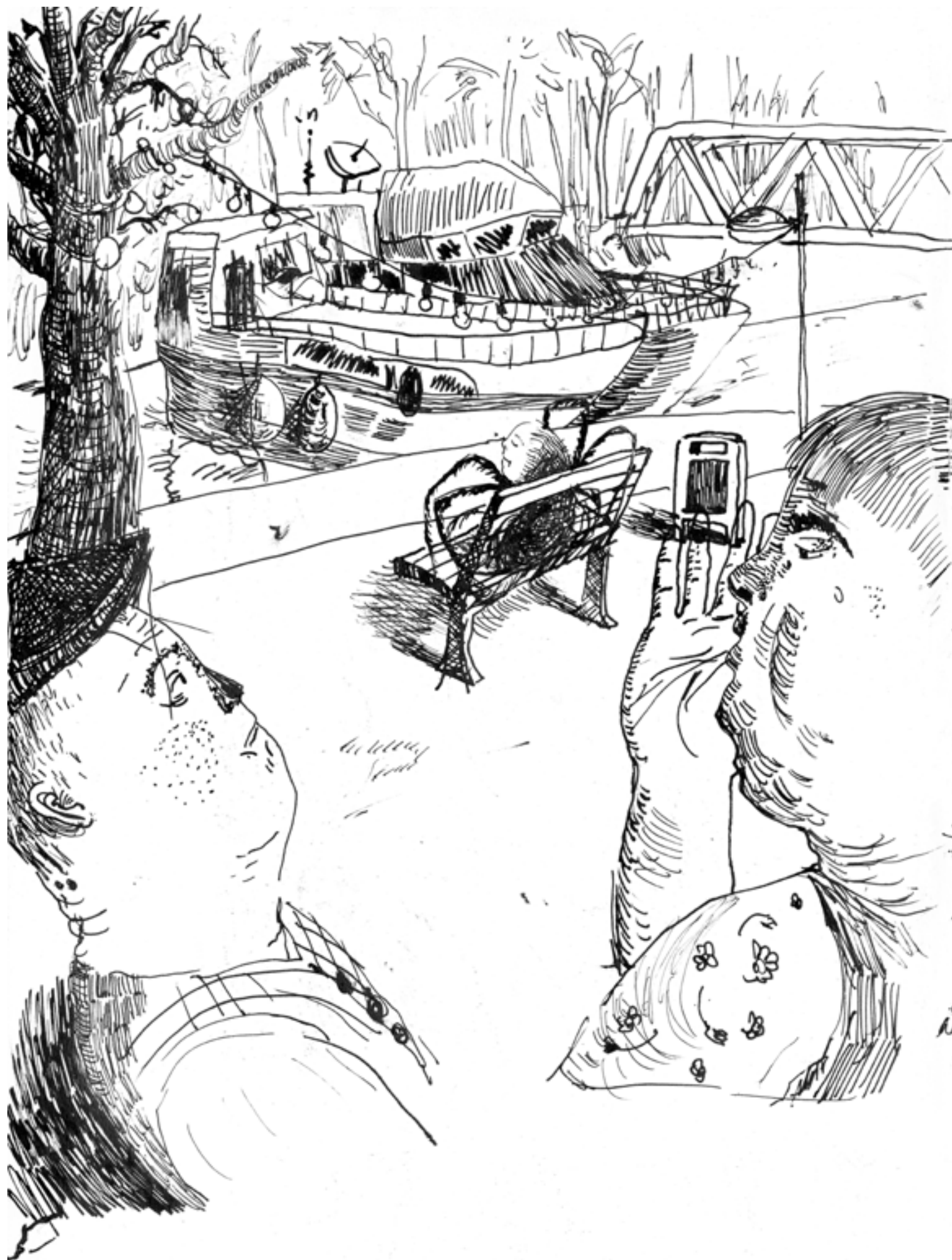
De caravan van het feest

De caravan van het feest trekt al eeuwenlang over de vlaktes van Vlaanderen. Er is niemand in de geschiedenis die de wagen niet kent. Overal waar hij langs dendert, vloog het dak eraf, zelfs toen er nog geen daken bestonden. Nu heeft de caravan een stalen dak vol vogelpoep. Er is geen sprake meer van paarden of ossen. Enkel nog van motoren die werken op diesel of benzine (waarvan uit recent onderzoek blijkt dat die toch niet zo goed zijn voor het milieu).

“Wat is dat dan, milieu?”, vraagt Prins Carnaval zich soms af. “Vroeger bestond dat toch niet?” Daar kan de prins uren over peinen terwijl hij liedjes zingt over feest, lekker eten en plezier. Het allerliefst liet hij feestvlaktes en grassen achter in een sneeuwachtige laag van plastic bekertjes. Dat vindt hij mooi. Opruimen niet, dat vindt hij saai. Nee, Prins Carnaval leeft voor feest en voor het feest alleen. Niets of niemand kan hem wat schelen, zolang hij maar ergens van de partij kan zijn.

Maar de tijd van feesten is nu voorbij. En de feestkar staat al enige tijd stil op een parking langs het kanaal, midden tussen de andere mobilehomes. De vastentijd is in volle gang, en daar komt de prins zijn bed niet voor uit. Een vrouw met grijs haar stapt uit de kar en vraagt: “Lust je thee, mijn zoon?”

BLAADJES HARKEN. ROOKWOLK UIT DE TIJDBOM.

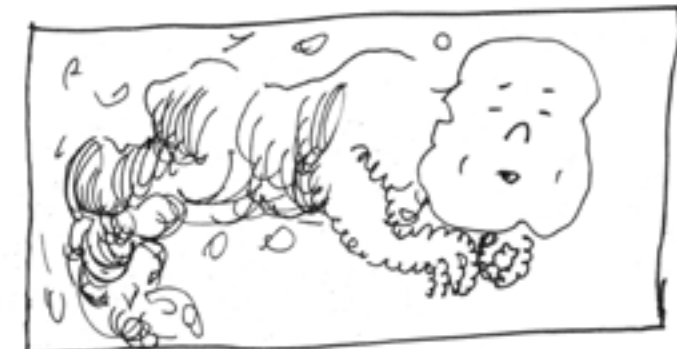
VERDRIET VAN NEEPELT. CARNAVAL.

WEB WEVEN IN DE NACHT. MUZIEK MAKEN
MET DE ARTURIA MINI LAB 3. CONFRONTATIE
MET PijnCarnaval. Dansen met de was.

KLEINE STRIP. ANATOMIE VAN MELANCHOLIE.

SLAAPZACHT. MENEERTJE PELT MET ZIJN
HOND FIFI!

SPINSEL BEET DE
HOND IN HAAR DUNNE
ACHTERPOOTJES.

Muziek

Muziek geeft de dag vorm en zet het ritme goed. Wanneer er een liedje in mijn hoofd zit dan wil ik dat liedje zijn, en dat kan door te fantaseren. Sommige liedjes laten me liggen op een steen, andere laten me dansen op de rand van de wind. Die dingen kunnen soms niet echt. Want soms nemen ze te veel tijd in beslag, en dan moet je iets anders verzinnen. Dan kun je tekenen. Dus teken ik velden waarover de rand van de wind danst, of teken ik iets dat wil liggen op een steen.

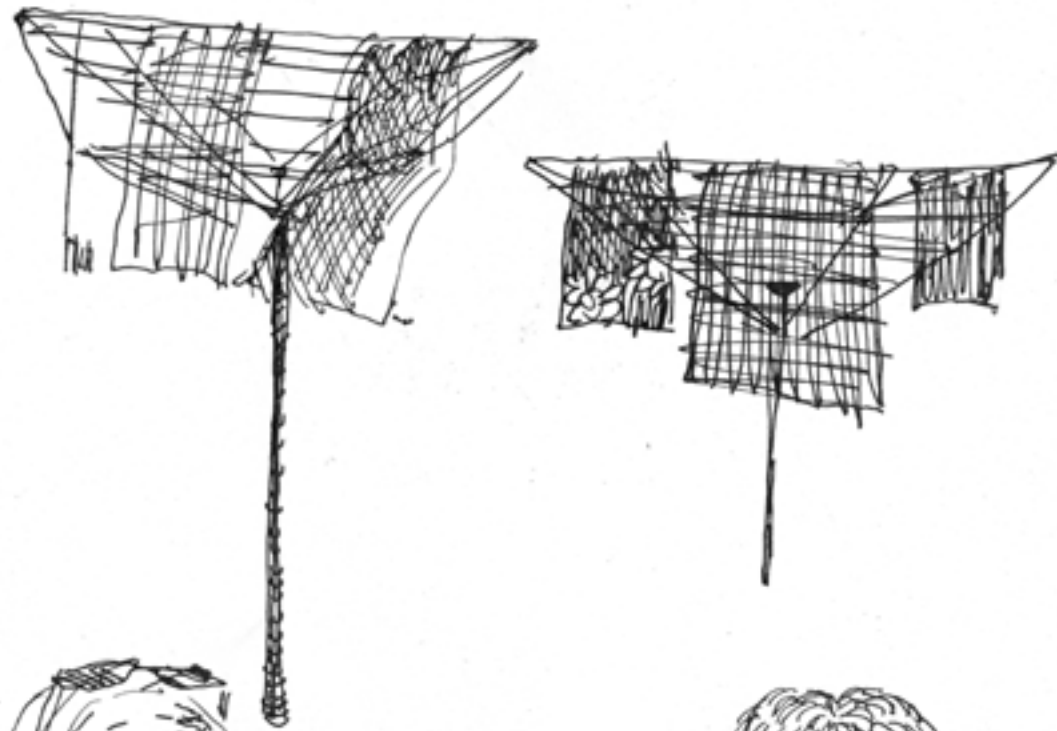
Spinsel is een muzikant. Hij heeft een Arturia Minilab 3, een laptop en vrienden in zijn hoofd. Zijn vrienden zijn de rand van de wind en de steen waar hij op ligt. Niet lang geleden heeft hij plakband op de toetsen van zijn keyboard geplakt zodat hij weet welke toets welke is. Helaas heeft het hem nog geen noten leren lezen. En dat kwam boven in een gesprek. Hij zei: "Muziek gaat me niet om de noten. Muziek gaat me over het even weg zijn." "Nee echt? Waar ga je dan naartoe?" vroeg ik. "Naar een verhaal natuurlijk!" riep Spinsel. "Een verhaal zoals in boeken en op tv?" "Ja, een beetje, maar het moet een verhaal zijn waarin ik wil leven. Mijn eigen verhaal. Al is het maar voor even."

Muziek kan de deur naar een moment zijn. En die momenten kunnen gaan over de ruimte. Ze kunnen gaan over heel erg rare maar ook heel erg mooie dingen en natuurlijk kunnen ze ook gaan over het middelbaar. Maar daar voelde Spinsel zich niet thuis. Op zijn kamer en in de oude cassettes van zijn vader vond hij muziek. En dat was een plek waar hij wou zijn. Want daar kon hij zich ont-plooien, zo ver als hij kon. "Misschien lijkt muziek zelfs meer op een afstand dan op een plaats. Eentje met ontelbare zijweggetjes. Eentje die je kan neerleggen waar je wil. Ergens waar je lekker op

en neer kan rennen, of ergens waar je op een steen kan liggen." peinst Spinsel luidop.

Ik weet niet meer waar hij het over heeft, maar het doet me denken aan een scene van Sonny Boy die ik deze ochtend in bed heb gezien. Dat vertel ik hem. "Daar ontsnappen Nagara en Mizuho aan verschillende happende werelden en springen ze terug in de wereld waaruit ze gevallen zijn. Dat is hun eigen wereld waar ze normale levens kunnen leiden." Spinsel herinnert zich de tijd toen ik nog in het middelbaar zat en dat ik daar koste wat kost weg wou. Dat ik liever van de wereld wilde vallen om ergens anders terecht te komen. In een andere wereld met regels net zo raar als mezelf. Waar druppels omhoog vallen en waar er leven op Mars is.

"Ik heb je nog zien dansen in de tuin, onder de sterren en tussen de was," zei Spinsel. "Daar keek je toch naar? Naar de sterren? Wanneer het ritme van de week geen logica had, dan zocht je een mooi lied en een plek op de houten bank die buiten stond. Daar keek je door het midden van de avond als een zaklamp naar de sterren. Ze waren net zo mooi als jezelf. Maar ze zeiden dat je moest rennen, ver weg van hier." "Spring in de mond van een vleermuis en vertrek. Begin een familie op het platteland, maar maak hem niet af. Sta op een podium en roep je naam. Eet de wespen van je taart. Ga liggen op een steen en dans op de wind. Wordt een van ons." "Dat is wat muziek met ons doet." zeg ik tegen Spinsel. "Het vertelt ons geheimen en zet het ritme weer goed."

De geur van dromen

Ik wil illustreren voor de krant en mijn eigen verhalen schrijven. Muziek uitbrengen en boeken publiceren. Maar vooral mensen betoveren met alles wat ik maak en het plezier dat ik uitstraal. Het is me nooit duidelijk waar ik naartoe werk, want ik raak altijd opgeslokt door mijn gedachtenbos. En in dat bos volg ik het pad met de meest verse en sappige kruimels.

Ken je de sprookjes waar een of ander dier zogezegd het kruimelpad heeft opgegeten? Nou, ik ben dus dat dier en ik eet altijd al die kruimels op. Hans en Grietje waren verbaasd toen ze een moderne jongen zagen uitbuiken op de grootste steen van het bos. Wat kan ik zeggen? Soms vecht ik tegen cycloopherten met lasergonnen, dankjewel The Gentlemen Broncos. En Arcade Fire inspireert me enorm, dus als ik nu rijd door de suburbs of ergens door de rococo, dan blijf ik wel modern. En ik droom best graag. Daar ben ik aan verslaafd. En ik raak altijd de weg kwijt omdat ik iemand anders zijn kruimels opeet. Ik droom als een bordspel of als een gokwedstrijd uit Kakegurui. Tja, is dat dan het speelveld? Is mijn eigenwijze wegje een veld? Een speelveld midden in het bos dat zich uitstrekt naar elke windrichting. Als dat zo is, dan heb ik heel veel moeite met richting en loop ik rond en rond en kriskras door elkaar als een kind dat is weggelopen van huis.

Ik ben naïef, gevoelig en ik kan niet verder kijken dan mijn neus lang is. Soms verandert mijn neus in een snuit. En dan hoop ik dat een baasje een leiband om mij heen slaat, want ik loop zo de weg op! Maar hoewel ik niet ver kan kijken, heb ik de geur van interessante plekken onthouden. Ik weet dat ik met of zonder halsband zal zoeken naar die plekken, zolang het maar naar een droom ruikt.

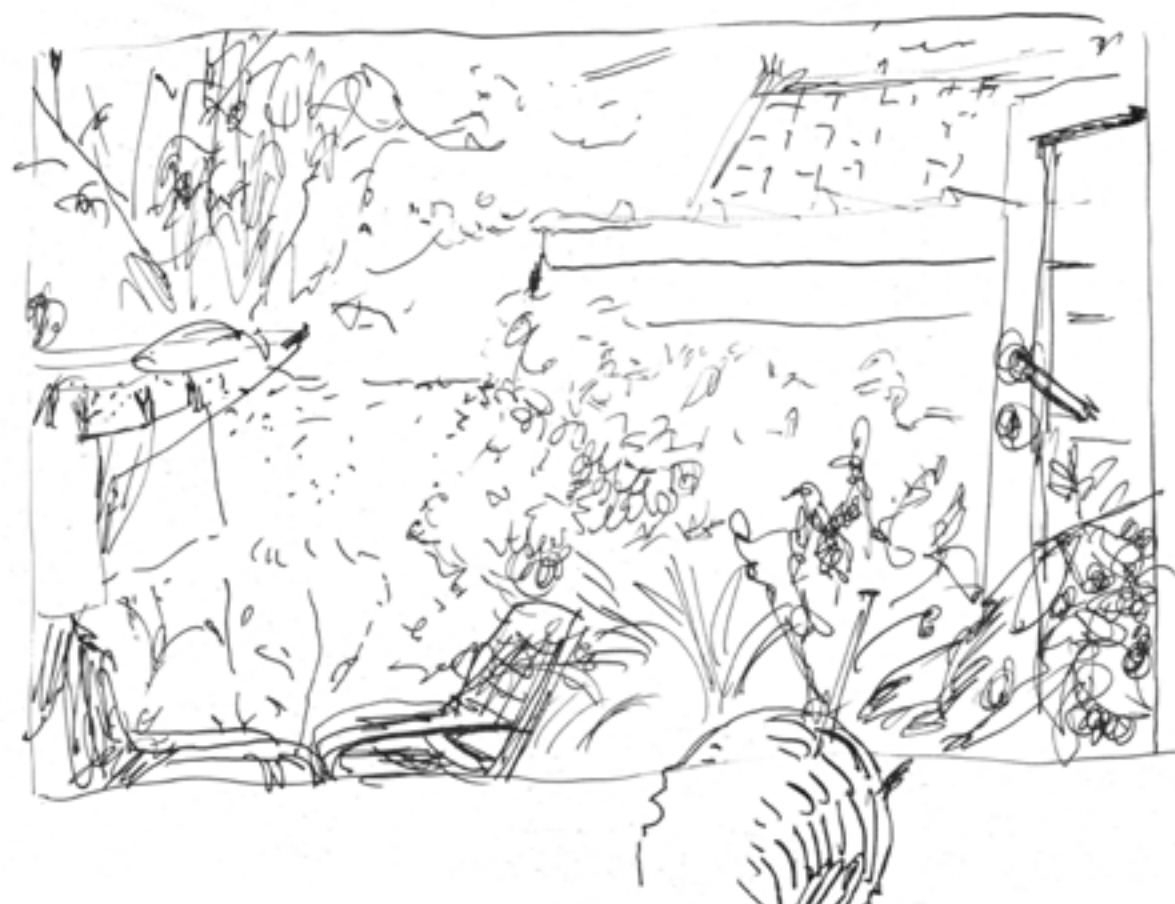

ZELFS PRINCE CARNAVAL HAD NIET ZO VEEL ANGST IN GEBROEZEND.

DE WAS OPHANGEN

Ergens in de lucht zat een stip. Het hing er maar
 voor een moment, maar het voelde alsof we waren
 maar de lucht staarde. Wie zijn we?
 We zijn Meerpelt. En ergens in de lucht hing een
 stip, tot hij naar beneden kwam.
 Bewijdt van zijn onzichtbare boeien, het
 geveer touw, ~~het~~ ^{recht} het ongemakkelijk zijn
 weg naar beneden in een vrij val.
 Het ~~valt~~ ^{viel} schuin, dan weer recht, onderste-
 boven en op zijn kop. De vrolijke zonne-
 stralen danster als een sirene ~~was~~ ~~het~~ op
 de stalen huid van het object.
 Toen het dichterbij kwam, konden we
 een licht getik als dat van een
 stopwatch ontwaren. En dan
 storte het object met zijn neus en een
 tamelijk nachte knal voor zijn ~~omvang~~ ^{omvang}
 meer op onze bodem. Het stopte
 zijn Meer in Relt. We lopen nog
 altijd met grote bogen rond deze 'nieuwe'
 vreemdeling, maar ons geweten weet dat
 deze tijdbom er altijd al is geweest.
 En we houden nog altijd onze adem
 in wanneer het klokt rondtikt. En
 wanneer de laatste seconden is
 geteld, dan zikt het klokt het zelfde
 stondje. Opnieuw, opnieuw en opnieuw.

De tijdbom van Neerpelt

Wat doet er een tijdbom in Neerpelt? En waar komt hij in hemelsnaam vandaan? Eerst was het maar een stipje op de buik van de horizon. Nu kunnen we hem horen, zijn geluid mengt zich met het geluid van het Klankenbos als een symfonie.

In het Klankenbos kun je van alles horen. Je hoort een stapel kratten klapperen wanneer je er omheen loopt. Er zijn rode telefoons die de dingen die je net hebt gezegd op een vervelende manier herhalen. En sinds kort heb je er ook een tijdbom die: "Tik-tak, tik-tak", zegt tot het klokje rond is en dan alles weer opnieuw spelt. En je kan begrijpen dat dat voor enorme spanning zorgt.

Vroeger zat iedereen met de handen in het haar te wachten tot dat de bom ging ontploffen, maar de eigenwijze bom deed dat lekker niet en bleef roerloos staan. Nu tuurt hij rustig voor zich uit naar de mensen die weer durven joggen op het bospad. Mensen raken gewend aan bommen, zolang ze er niet te veel over nadenken. Maar wat is een bom waar niemand bang van is? Een zielige knalerwt of iets wat we niet begrijpen? Misschien dat Spinsel daarom weleens een bezoekje brengt aan de tijdbom op de rand van het bos. Want Spinsel houdt van de dingen die hij niet helemaal begrijpen kan. Die doen hem denken aan zichzelf. En daar haalt hij comfort uit.

ArtAntwerp

Gisteren heb ik de hele dag rondgefietst in Antwerpen. Ik had geen warme kleren aan. Enkel de handschoenen van mijn vriend. We waren met de hele klas gaan kijken naar kunst, publiek en de markt. De hele dag zat vol met mensen. Mensen die op elkaar leken en mensen die dat niet deden. Het was verschrikkelijk koud. Zo koud dat ik moet niezen als ik eraan terugdenk.

Op het einde van de dag, toen ik in bed lag, herinnerde mijn lichaam niet dat het zich warm kon maken. Wat een dommerik. Volgens mij ben ik die nacht doodgegaan, maar in ieder geval was het een fijne dag. Een dag waar mijn broek scheurde aan de pedalen van de huurfiets en eentje waarop het makkelijk was om te praten. Helaas ziet de toekomst er niet helder uit voor ons kunstenaars. Even grijs als de grijze lucht van België en even chaotisch als de stoplichten van Antwerpen. Maar het was een fijne dag. Een lange dag. Een dag waarop je iedereen kwijtraakt, maar ook weer terugvindt. Een dag die uitloopt in onbekend gebied waar je vreemden ontmoet.

"Een tentoonstelling van mij is niet hetzelfde zonder alcohol!", riep een man vanachter zijn bureau. Sommigen bleven en dronken alcohol, anderen gingen naar hun partner. Ik ging alleen naar mezelf en dat tot mijn spijt. We gingen kebab eten en onze toekomstplannen op een rijtje zetten. Maar de agenten van België waren me voor. Ze stonden als een blokkade van nijlpaarden voor de deur van mijn huis. "Daar ga ik dan", fluisterde ik tegen mezelf en nam mijn handen vast. "Is het plezier dat we later zouden beleven te goed om legaal te zijn?", vroegen mijn handen aan mij. Maar gelukkig waren de agenten er niet voor ons, ze stonden op de stoep voor een vriendin en vertelden me over de kerstmarkt

waar ze waren geweest. Die was ongezellig en commercieel. “Een beetje zoals ArtAntwerp dus?”, vroeg ik. Blijkbaar was het een lange dag voor hen, en een langere dag voor mij, want ik zou die avond toch niet alleen zijn.

“Het is koud!” Dood vond dat ook. Hij had zich warm aangekleed om de blaadjes te harken die verspreid lagen door de tuin. Alle blaadjes moesten op één hoop, dat vond hij héél belangrijk. En alle bomen moesten in de winter kaal zijn. Zonder getreuzel en zonder gemaar. Het was tenslotte de tijd van het jaar.

Maar dit jaar was de familie Stamboom zeer koppig. Zo knarste Eikel: “Meneer de Dood, het is nondeju veelste koud, liever heb ik warme en knapperige sokken aan!” “Ja Dood, deze kou overleef ik niet zonder een kriebelende en prikkelende sjaal!”, stak Stekelboom hem bij. “Ja meneer, a-als ik mijn kruin afzet, dan kan iedereen zien dat ik ka-kaal ben!”, snikte Treurwilg.

Het was verschrikkelijk, ze staken elkaar allemaal aan! (Buiten Den, die sloeg het gezeur een jaartje over.) “Wat kunnen bomen toch miepen!”, dacht Dood in zichzelf. Maar hij moest toegeven dat het inderdaad bibberkoud was. Hij zat dan ook niet voor niets ondergedoken in de rode jas van zijn moeder. En dat was de bomen niet ontgaan. “Hoe zou jij je voelen als je in de winter kaal was?” Tja, daar had Dood niet zo snel een antwoord op klaar. Dus sloot hij een deal met de familie Stamboom.

De bomen lieten hun kruin los volgens de regels van het jaar, toen waren ze winterkaal. De Dood harkte al hun blad tot een grote berg, nam zijn breistokken en veranderde de hoop in: wanten, sjaals, mutsen en sokken. Voor de rest van die winter keken de mensen die achter de heg passeerden met grote ogen naar de bomen. Maar dat kon de familie voor geen stronk schelen! Want ze waren heerlijk verpakt in hun eigen, warme blad.

VANNACHT BEN IK DOOD GEGAAN.

Wie is Dood?

Dood is een bewoner van een huis met een tuin. De tuin verhuurt hij aan de familie Stamboom. Hij draagt vaak de rode jas van zijn mama. Voor de rest is er weinig bekend over Dood.

Pietje de Dood, het Zwarte Gat, het absolute einde van het leven. Dat zijn allemaal koosnaampjes. Maar die deren hem niet, nee. Want Dood krijgt de schuld van alles. Mensen vinden het moeilijk om afscheid te nemen van dingen en dat snapt hij best. Maar de arme stakker heeft het gevoel dat hij daar niets aan kan doen. Afscheid is iets van alle tijden: "Dag mevrouw," "Dag meneer," "Ik zie je later," en "tot ziens." Dat zeggen zelfs de sterren tegen elkaar, want het universum zet uit. Dat kan de Dood allemaal zien in zijn tuin.

Daar ziet hij allemaal leuke beestjes die iedere dag geen idee hebben waar ze naartoe moeten. Ze lopen over knokige kiezels, droge grassprietten, griezelige bosjes, wipwapstengels, schommellelies en nog veel meer. Dan gaan ze 's avonds naar hun familie, of op café. Sommigen gaan op bezoek bij hun tante en anderen kruipen in een warm bedje van blad en steen. Maar sommigen blijven in de avond alleen.

"Dag eenzame tor, waar ga je heen?"

De eenzame tor kijkt hem maar raar aan, alsof het hem niets kan schelen.

"Laat me maar met rust", zou hij zeggen, maar hij gaat verder op zoek naar een plekje om te slapen.

"Ik ben net als die tor", denkt Pietje. "Hoe kan het nou dat die tor alleen is, wanneer er zoveel insecten leven in mijn tuin?" "Nou, dat kan als die kever zich anders voelt dan de anderen", antwoordt hij in zichzelf. "Ik ben ook anders, héél anders. Een verschil van leven en dood. Ik ben onbegrepen, al werk ik nog zo hard.

Ik snoei de bomen, was de struiken, maai het gras en hark de bladeren. Maar er is niemand die mij ooit heeft gecompimenteerd over hoe goed ik die dingen doe."

Dood heeft een mama en hij weet dat ze ontzettend veel van hem houdt, maar zelfs als je weet dat er van je gehouden wordt, kun je je onzichtbaar voelen. Daar praat hij soms over met de Stambomen in de tuin. Die luisteren half naar hem, want ze zijn altijd bezig met iets anders, maar dat vindt hij niet zo erg. Het is best leuk om de stronken streken te zien uithalen. Ze zijn een ongeregelde hoop brandhout die hij heeft gered uit de haard van zijn moeder. Er is dan ook geen nood aan brandhout in huis, want ze hebben een verwarming op gas. Maar ongeregeld dat ze zijn, zijn ze wel dankbaar. Dat uiten ze niet in woorden, maar je ziet het wel. Vooral wanneer Dood zomerse kapsels aan de bomen snoeit, de struiken een koele douche geeft, het voetbalveld glad houdt en alle restjes tak en blad opruimt. Ze houden van hem, en dat is voorlopig genoeg.

Wanneer ik schrijf over Dood, dan denk ik automatisch aan de Moemins en de filosofische avontuurtjes die de trollen beleven. Elke dag is hetzelfde, maar overmorgen wordt anders. Dat hebben de familie Stamboom en de Moemins met elkaar gemeen. Dood is dan een soort mamafiguur of een stille toeschouwer die heel veel voelt, maar dat niet kan laten zien. (Zijn kaken zitten vast omdat hij een skelet is.)

De grote overstroming is een klein leesboekje van Tove Jansson dat gaat over een reis op zoek naar papa. Er was een grote overstroming waardoor Mama Moemin en Kleine Moemin papa zijn kwijtgeraakt. Blijkbaar was de vader meegelokt door een bende spookjes die niet kunnen praten, verder weet ik niet meer hoe het zat. Ik weet ook niet meer of ze Papa Moemin op het einde terug hebben gevonden. Hij was in ieder geval oké. Maar de verhaaltjes van Tove Jansson gaan meer over de reis en over wijsheid uit kleine dingen halen, dan over het einde van een verhaal. Mijn hart maakt een sprong van dat soort verhalen, en die sprong steek ik in Pietje de Dood. Dat is iemand die nooit aan een einde zal komen, maar alles om zich heen ziet blijven veranderen.

Ik ben best bang om dood te gaan. Maar waar draait een leven zonder einde om? Hoe kun je je elke dag opnieuw verwonderen? Daar zoek ik naar, samen met mijn vriend Dood.

Wat wil ik schrijven?

De familie Stamboom

De familie Stamboom is gegroeid uit het personage Dood, die in het verhaal Winterkaal sjaals, mutsen, sokken en wanten breidt voor de bomen die het moeilijk vinden om afscheid te nemen van hun eigen blad.

Wanneer ik bij de kapper ben, vind ik het ook moeilijk om afscheid te nemen van mijn haar. Dat voelt alsof ik een oude vriend achterlaat om te sterven op een koude vloer. Mijn haar heeft tenslotte alles van het laatste halve jaar met mij meegemaakt (dat is de frequentie van hoe vaak ik naar de kapper ga). We dragen dezelfde herinneringen door goede en slechte tijden heen. Daarom vind ik het zo moeilijk om te kijken naar het slagveld op de grond wanneer de kapper klaar is met de daad. Maar ja, als ik mijn haar niet eens in de zoveel tijd tem, dan begint het een eigen leven te leiden en steekt het koppig in mijn gezicht. Ik ben geen Rapunzel en mensen kunnen gewoon de lift of de trap pakken als ze naar mijn kamer willen komen. Dus het is enkel ik die met mijn haar te doen heeft. En als het me begint te irriteren dan sleep ik mezelf onder het kapmes om te beginnen aan iets nieuws. Maar de schuld laat me niet met rust. Zo moet dat misschien ook voor de dood zijn, wanneer hij het leven weer de kans moet geven om aan nieuw blad te beginnen.

Where The Wild Things Are!

Ik voel me altijd schuldig. Schuldig wanneer mijn schoen zich stoot aan de rand van de trap, schuldig wanneer ik het zegen geef dat mijn knuffels en speelgoed naar de kringwinkel mogen. Schuldig wanneer ik moe ben. En dat is wel eens lastig, maar

lastig is wie ik ben. Dus in mijn hoofd stamp ik in het rond. Wat moet ik anders? Om gewoon even alles te laten gaan trap ik in het rond net zoals Max dat doet met The Wild Things uit Where The Wild Things Are, dat is mijn favoriete boek van Maurice Sendak. Max haalt streken uit en moet zonder eten naar bed. Maar zijn kamer verandert in een jungle en hij zeilt vervolgens naar Waar De Wilde Dingen Zijn. Met de magische truc temt hij de Wild Things en wordt hij koning verklaard. Zijn eerste bevel luidt: "Let The Wild Rumpus begin!" en Max en De Wilden trappen wild in het rond totdat ze in slaap vallen.

Verbeeldingskracht

Fantaseren kan verlossend zijn. Daarom teken ik op de geestdrift. En dit boek heeft mij geleerd dat er verschillende manieren zijn om met je gevoelens om te gaan. (Met de klemtoon op frustratie.) En fantaseren is daar voor mij het beste voorbeeld van. En net zoals Max zul je zien, wanneer je tot bedaren komt, dat het eten langs je bed zal staan. Misschien klopt dat niet voor iedereen, maar wel voor mij.

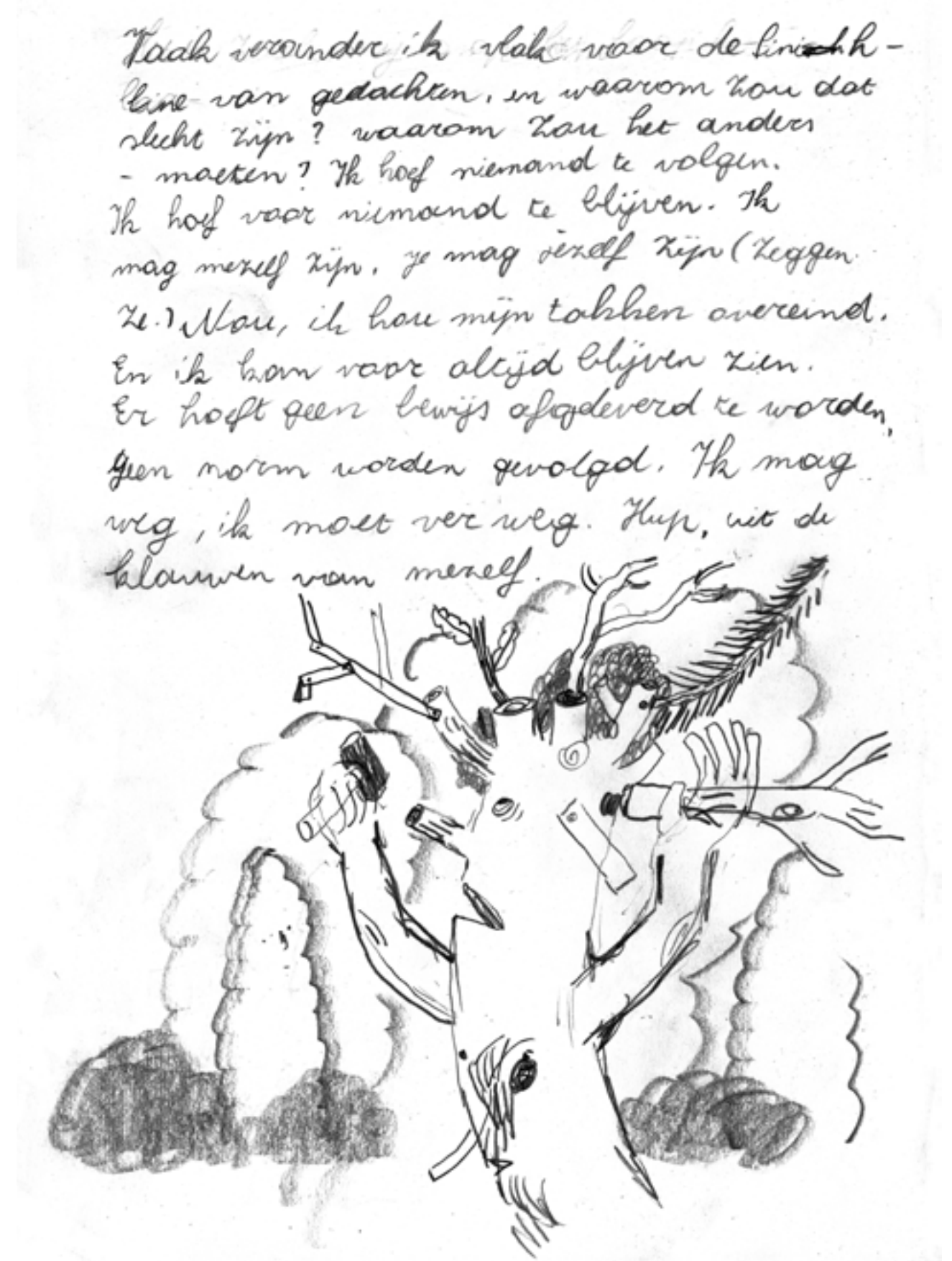
Ik vind het mooi hoe Max en daarmee ook Maurice in contact staan met hun verbeelding. En de manier waarop Max over de Wilde Dingen regeert doet me denken aan hoe Dood dat doet over de familie Stamboom. Op een manier zou je kunnen zeggen dat al mijn fratsen en spinsels, verhaaltjes en illustraties Wild Things zijn.

Een boek met klauwen

Ik teken wild en verdrietig, blij en boos. Maar dat maakt het lastig om een mooi gestructureerd boek te maken zoals mijn superheld, Maurice Sendak. In zijn boeken staan de kaders, teksten en tekeningen allemaal in balans. Die van mij fladderen wat in het rond. Misschien moet ik dan maar een vliegend boek maken? Eentje waarvan de pagina's krioelen van de krabbels en woordgrapjes. Een boek dat langs je gaat liggen in bed en in je oor fluistert "Je bent niet alleen" om je dan een mep te geven en naar de andere kant van de kamer te vliegen en daar in de hoek gaat kleven als een spin om 's nachts de wacht te houden.

Het lijkt me geen slecht idee, maar hoe geef ik zo'n boek vorm?

Ik heb spinnenpoten en vleugels genoeg, maar de structuur ervan ontbreekt. Maar wat is structuur? Een hokje één met een hokje twee? Steve heeft wel eens gezegd dat ik vaker in mijn schetsboek moest kijken als ik denk aan boekvormgeving en dat brengt mij nu op ideeën. Een boek hoeft niet enkel te bestaan uit strips, illustraties, kortverhalen, langverhalen of tekst. Het kan alles tegelijk hebben! In een tekst kan het gaan over Spinsel en Prins Carnaval om dan van de hak op de tak over te gaan op de Familie Stamboom in een stripverhaal om dan weer over te waaien naar het Wolkenkind en de Businessmannen in een gedicht. Een mengeling van tekst, tekening, beeldverhaal en idee. Net zoals mijn schetsboek.

Iemand die mijn broodjes opeet

In de loop van het jaar heb ik mee gedaan aan elf open calls. Ik ben er voor geen enkele door. Natuurlijk lacht iedereen mij uit. Wanneer ik niet meer weet wat ik moet doen, dan lijkt het alsof iedereen daar iets van moet vinden. Daarom klap ik toe. “Nee, niet huilen”, zeggen de kraaien. “Huilen? Ik dacht niet aan die gedachte tot jullie er aan dachten”, denk ik bij mezelf. Normaalgezien hou ik van vogels, maar die liefde heeft mij vandaag verraden.

Huilen hoef ik niet. Ik klap toe naar mijn binnenste binnen om mijn toekomstplannen geheim te houden. Ik spreek me niet graag uit over dingen die ik nog niet heb gedaan. Daarom moeten die plannen dicht bij mijn hart blijven en daarom heb ik er zoveel moeite mee wanneer mensen op mijn vingers kijken. Dat voelt net alsof ze op mijn slagaders duwen om te zien of ze nog werken. Maar als je die aders dicht pitst, dan stroomt er geen magie meer naar mijn ziel en dan hebben we niets meer om over te praten. Praat maar over mijn tekeningen en teksten wanneer die af zijn. Niet wanneer ik midden in mijn toverspreuk zit want dan haal ik de woorden door elkaar en dat kan nare gevolgen hebben en daarom ben ik nu op een geheime plek aan het schrijven.

Eigenlijk is dit de eerste keer dat ik het mijn geheime plek noem, want normaal gezien zit ik hier nooit. Maar vandaag heb ik geen zin in onderbrekingen. Geen tips, geen commentaar, geen ogen die meekijken. Ik wil alleen zijn.

Regen klatert tegen het schuine dakraam. Oeps... heb ik je nu een tip gegeven over waar mijn geheime plek zich bevindt? Ach, dat maakt niet uit. Voor je het weet, ben ik op weg naar een nieuw

geheim. Wat ik leuk vind aan schrijven is dat ik zelf mag kiezen welk paadje ik afdwaal. Het is net een doolhof. Soms loopt een gedachtegang dood, soms neem je een omweg en soms loopt er een man op de trap en raak je afgeleid. Een doolhof van trappen vind ik een mooi idee. Dat doet me denken aan Labyrinth met David Bowie en aan de tekeningen van Escher. Zowel David Bowie als Labyrinth zijn mijn idolen. Dankjewel papa! Als kind was ik gefascineerd door de rode monsters die met hun koppen jongleerden en door de grote vuilnisbelt van herinneringen waar Sarah op belandde nadat ze de toverspreuk van Jareth verbrak. Natuurlijk was ik ook gefascineerd door het trappendoolhof op het einde van de film waar de Goblin koning zijn laatste serenade voor Sarah zong. Door die film teken ik nog altijd monsters. Lieve gekke onbegrepen wezentjes vol compassie net zoals The Wild Things uit Where The Wild Things Are van Maurice Sendak, dat is mijn andere idool.

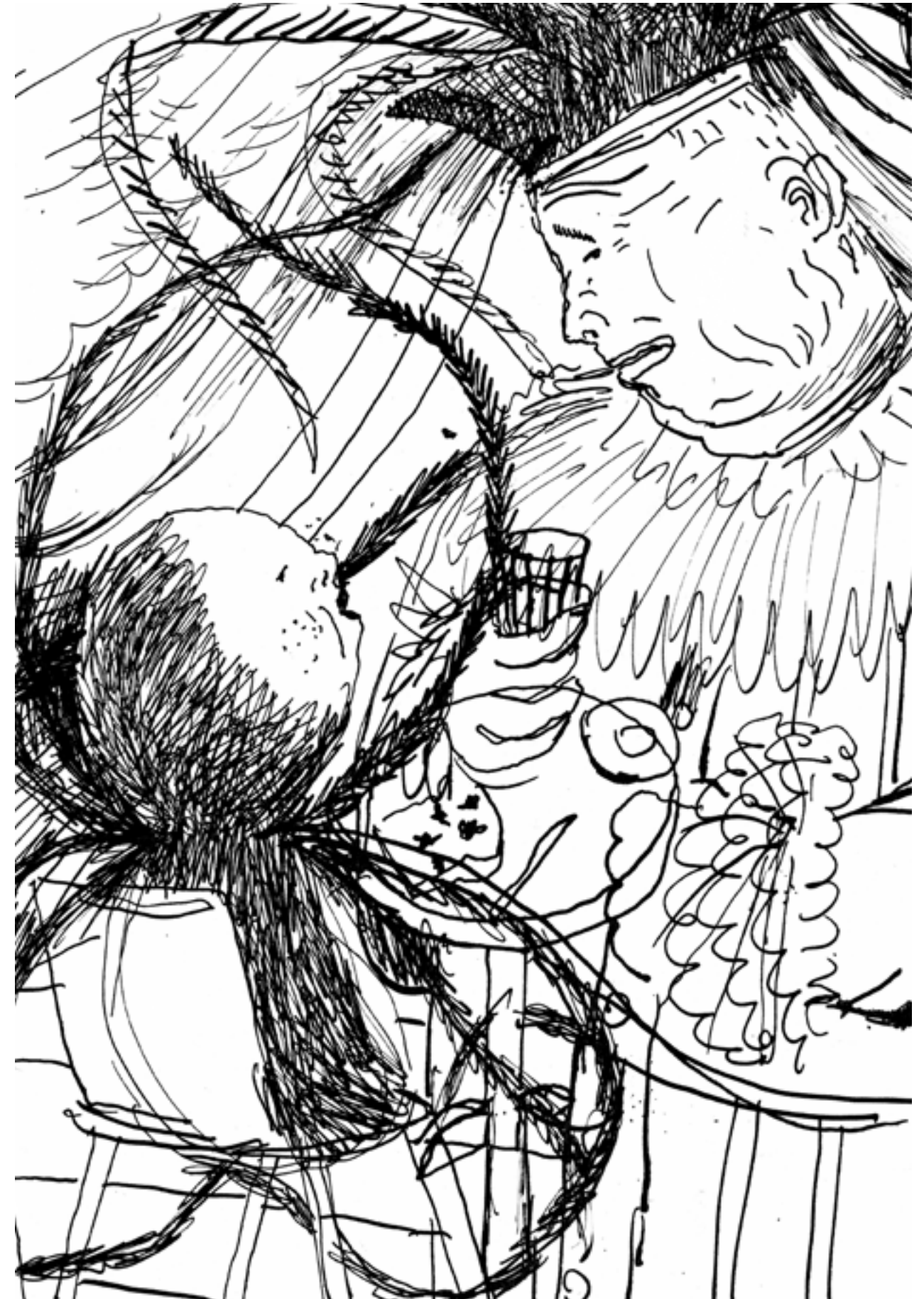
Ik hoor wilde dingen brommen uit het gat van beneden, voorbij de trappenhal. Het zijn printers en piepende schoenen en dichtgemaakte deuren en stemmen van klasgenoten waar ik nu niets mee te maken wil hebben. Ik wil enkel nog een Wild Thing zijn en terug grommen naar de piepende printers en krassende kraaien. Of ik wil in de muren van een labyrint zitten, zoals die gekke wezentjes uit de film. Dan kan ik overal naartoe terwijl ik mij lekker verstop zonder iets te zeggen. Dat doe ik dan tot mijn tekst af is en ik weer tot bedaren kom. Voor die tijd mag de wereld een mysterie blijven en blijf ik in mijn wintergrot als een gewonde en uitgehongerde beer die is gevallen in een koortsachtige droom waar hij een nieuw leven opbouwt om later met verharde tranen terug te keren naar de lente waar hij zijn oude leven opraapt en de

lange nacht van zich af gaapt.
Zo meteen zal ik opstaan.

Mijn buik smeekt om een broodje en jammer genoeg is er geen beer die mij er een smeren kan. Dat zou verwonderlijk zijn. Maar nog wonderbaarlijker is dat de cafetaria zoveel gratis broodjes weggeeft. Er liggen er wel drie op mijn bank. Heb ik drie broodjes nodig? Nee hoor. Maar als je het geluk niet met beide handen aanneemt, dan is het een doelpunt voor het andere team. Ik ben geen misgunner hoor. Maar het zijn de mensen die het geluk voor anderen nalaten, die achteraf klagen dat ze te weinig handen hebben of twee linkervoeten of zoiets. Ik kan het weten, want ik ben zo een mens.

Soms lijkt een extra hand mij niet mis. Dan heb je altijd een handje hulp of schouderklopje of duwtje in de rug op zak. Maar ik weet dat het een voorrecht is om het te doen met de limieten van mijn eigen lichaam. Dat is een excuus voor iemand anders om mij een duwtje in de rug te geven en voor mij om niet alleen te zijn. Samen werken met anderen is ook niet mis. De beren die broodjes smeren zijn tenslotte ook met twee.

Dus misschien zoek ik wel iemand die me kan helpen mijn broodjes op te eten.

STEKELBOOM

BROMBOOM

TAKKIË

TWIGIË

STEKELBOOM?

(bomen hebben vaak twee gezichten.)

EIKEL

EIKELTJE

DOOD

DE FAMILIE
STAMBOOM

Parkje in de zon

In ons parkje onder de zon, aan de rand van de stad,
vond familie Stamboom plots hun afgevalen blad.

Met een laken van tien meter en een drankje zonder bruis, pakten
ze ons veldje af en maakten zich er thuis.

Bromboom en Spar lagen te spelen met de bal,
Loomboom was loom en ging liggen met een knal.

De buurvrouw schrok op en riep haar hondje Venkel,
voelde onder haar rok: daar beet Takkie in haar enkel.

Treurwilg treurde, want Knot maakte het uit,
we hadden best met hem te doen, maar dat snikken werd te luid.

En Eikel is een eikel, die roept altijd in het rond.
En iedereen riep: "We willen geen familie Stamboom meer op
onze parkjesgrond!"

De familie keek verbaasd en zette het op een brullen.

Ze waren best beledigd, maar pakten netjes al hun spullen.

Nu lig ik in mijn bed en staar ik uren uit het raam.
Ik kan de slaap niet vatten, want ik hoor de bomen huilen door de
wind onder de maan.

Uit welk hout is de familie Stamboom gesneden?

De familie Stamboom is grappig. Ze wonen in de tuin van de Dood en zeggen dingen zoals: "Komaan Den, laat zien wat je in je stronk hebt!", of "Eikel? Dat is een echte eikel!"

Kleine eikel of eikeltje zegt vaak: "Wacht maar tot dat ik groot ben, dan ben ik een heuse eikel." Het is een kleine etterbak.

Treurwilg is altijd wispelturig, zijn takken hangen voor zijn ogen, dus je kan nooit een normaal gesprek met hem voeren. Wat er in die kruin omgaat is een even groot mysterie als de blik in zijn ogen.

"Maar laat me niet beginnen over Loomboom. Die is zo loom als iets. Het enige geluid dat uit zijn keel komt is een constant gegaap, alsof er niet genoeg lucht te happen valt in de hangmat." Dat zijn de woorden van Twijgje, de beste vriend van Eikeltje. De kleine eikel is een beetje jaloers op Twijgje omdat die al armen en benen heeft kunnen groeien en kan kiezen naar waar hij loopt. Eikel kan enkel mee als hij zich opoffert om voetbal te spelen.

Roodbosje noemt Eikeltje een laatbloeier. "Al je broertjes en zusjes hebben al lang wortel geschoten onder de grond." Al is het nu toch een paar zomers geleden sinds de eikeltjes besloten dat ze op eigen houtje verder konden. Niemand weet waar ze zijn gebleven. Waarschijnlijk waren ze beter af als ze in de herfst gesprongen waren, maar naar het schijnt hebben ze last gehad van een zonnesteek.

KOM MAAR OP OUDE KNOEST
LAAT ZIEN WAT JE IN JE
STRONK HEBT!

TEGEN DE OUDSTE EIKEL VAN DE STAD
VERTELT SPINSEL DAT HIJ NIET WEET WAT
HIJ VOOR ALTJD ZOU WILLEN DOEN.

"JA, NOU. DENK JE DAT IK ALTIJD AL
GRAAG EEN EIKEL BEN GEWEEST?"

Roodbosje en de vuilniszakken

Roodbosje is een klein bosje dat doorheen de seizoenen van kleur verandert. Hij gaat vaak op pad met Eikel, zijn neef. Eigenlijk zijn ze geen familie want de familie Stamboom bestaat uit verschillende soorten flora. Maar ze kunnen het heel goed met elkaar vinden. Sommige bomen zeggen dat vrienden evenveel waard zijn als de appels aan hun takken. Daarom zijn Roodbosje en Eikel neven. Samen gaan ze graag: belletje trekken, voetballen, stokken gooien en moppentappen.

Maar naast kattenkwaad heeft Roodbosje een passie voor de natuur. Hij gaat vaak naar het park om de achtergelaten mensentroep op te ruimen, zó vaak, dat de mensen beginnen te denken dat het bosje een vuilnisbak is. Daarom zit er altijd van alles in zijn kleine bladerdek wat er niet hoort te zitten. Soms parkeren mensen zelfs hun fietsen in zijn hoofd!

Maar dat ontmoedigt Roodbosje niet, want hij doet wat moet. Op een dag gaat hij zonder Eikel op pad richting het park om vuil te rapen. Maar van een paar straten verderop heeft Roodbosje al door dat er iets gekks aan de hand is op het grasveld. Hij hoort trommelgeroffel en gejoel dat klinkt alsof iemand er gratis megafoons aan het uitdelen is.

Wanneer Roodbosje arriveert op de stoep voor het park ziet hij dat een bende vuilniszakken de boel hebben afgezet. Wanneer ze het bosje opmerken lopen de zakken op hem af en nemen hem beet bij zijn takken. Roodbosje schreeuwt het uit en vraagt zich luidop af wat deze vieze vuilzakken met hem te zoeken hebben. Verontwaardigd laten de zakken het bosje los en zeggen: "Wij zijn helemaal geen vuilzakken, wij zijn struiken!"

Roodbosje bekeek hen van kop tot teen. "Nee hoor, jullie zijn overduidelijk vuilzakken, want jullie ruiken naar restafval en PMD en jullie zien er niet bepaald struikachtig uit." Roodbosje raapt veel te vaak afval op om in de maling genomen te worden door deze hoop straatvuil.

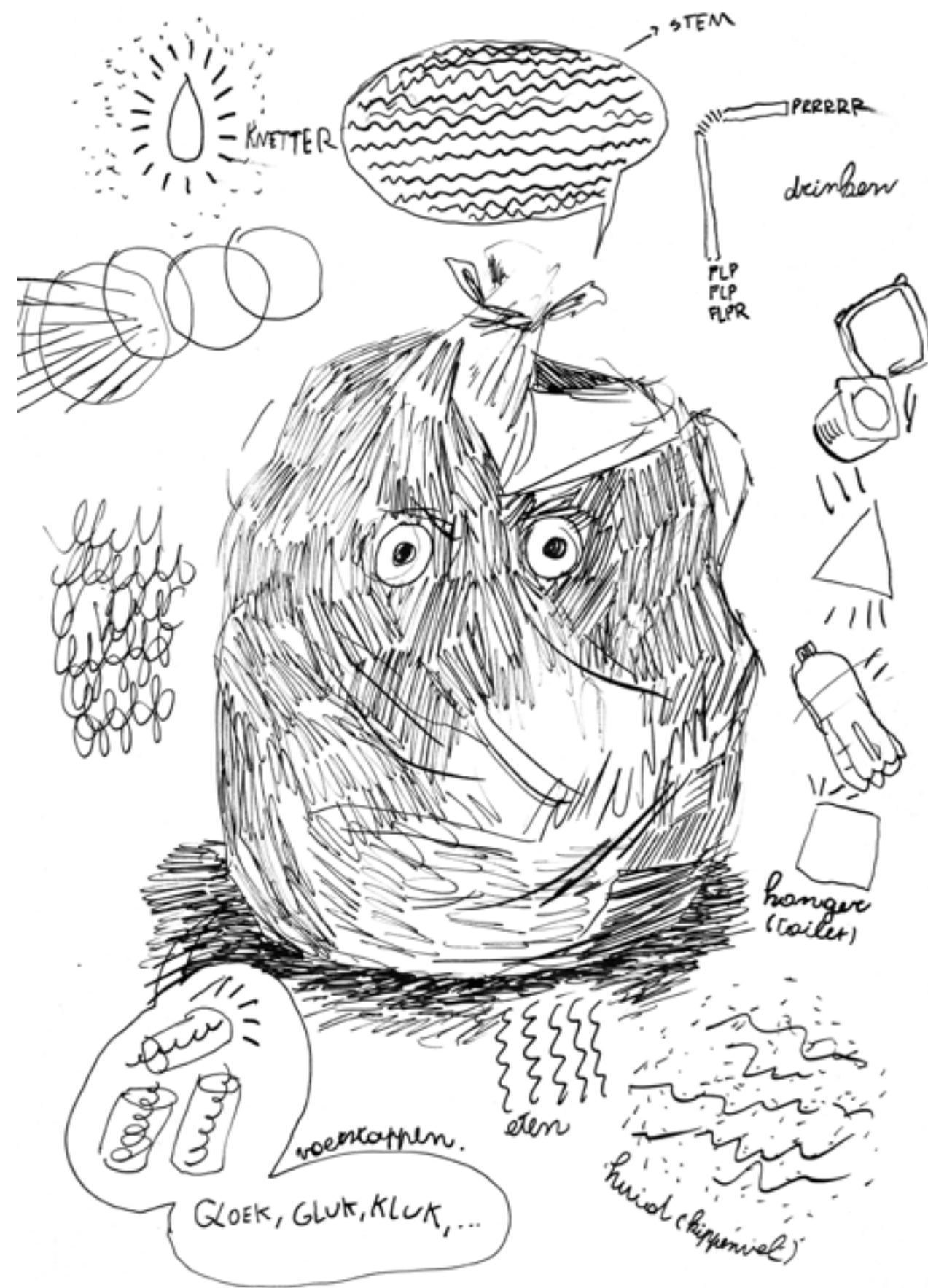
De vuilniszakken verzamelen zich om elkaar heen, alsof ze al hun gedachten moeten versmelten om een zinnig tegenantwoord te bieden. Abrupt draaien ze zich om en Roodbosje schrikt van het vuur dat hij in hun ogen ziet. "Wij ruiken misschien wel naar PMD, maar jij ruikt naar hondenplasjes!", roept de ene. "Volgens mij hangen er zelfs zakjes poep aan je oren!", roept de andere. "En jij ziet er ook niet bepaald struikachtig uit!", gilt de laatste. Nu is Roodbosje beledigd en zegt: "Ja, maar ik ben ook helemaal geen struik, ik ben een bosje! En ik ruik naar plasjes en poep

omdat honden denken dat ik een toilet ben. Daarnaast gooien mensen ook allerlei troep in mijn haar zoals blikjes en fietsen, daar kan ik niets aan doen.”

De vuilniszakken glunderen. “Wij krijgen ook niet te kiezen wat mensen in ons gooien of waar ze ons storten. We liggen al zo lang in het park dat we er ons best wel thuis zijn beginnen voelen. Als mensen jou gebruiken als vuilnisbak, en wij in het park worden geplant, wie kan er dan nog zeggen dat wij geen struiken zijn?” De vuilniszakken slaken een overwinningskreet en doen een vreugdedansje, want ze weten dat Roodbosje nu met de mond vol tanden zit. Maar Roodbosje geeft nooit op, houdt geen blad voor de mond en slikt zijn tanden weer in.

“Ja nou ik ben gegroeid uit de grond en jullie zijn gemaakt in een fabriek. Het maakt niet uit wat anderen naar ons gooien of waar mensen ons achterlaten, we zijn wie we zijn en niets kan dat veranderen.” Overdonderd door de wijze woorden verzamelen de vuilniszakken zich opnieuw en keren hun rug naar Roodbosje toe. Ze zitten lang samen. Langer dan de keer ervoor. Zó lang, dat Roodbosje met gemak weg kan lopen als hij wilt. Maar het bosje blijft staan, want hij was hier om het vuil op te ruimen.

De zakken pikken de draad weer op en beginnen stilletjes: “Euhm, wij zijn wel naar school geweest hoor. En op school hebben we geleerd dat als we groter worden, we kunnen kiezen wie we zijn. Daarom zijn we struiken, want die kunnen groeien en zakken niet.” “Oh ja? En wat zouden jullie later willen worden dan?”, vroeg Roodbosje met een scherpe toon. Een zak antwoordt: “Ik wil later brandweer worden! Dan kan ik vuilnisbakken die in de fik

vliegen redden." Een andere zak zegt: "Ik wil later dokter worden. Dan kan ik opengescheurde vuilniszakken dichtnaaien." En de derde zak zegt: "Ik wil later muzikant worden, dat lijkt me super cool!" "Maar jullie zijn struiken toch? Waarom bekommeren jullie je zo om vuilniszakken?", vraagt Roodbosje speels. "Omdat we samen naar het beloofde land gaan natuurlijk!", roepen de vuilniszakken in koor. "Het beloofde land?" "Ja precies, het beloofde land. Eens in de zoveel tijd komt er een grote piepende rups met poortwachters op zijn achterlijf de straat in gereden. Die wachters nemen dan alle zakken op de stoep mee in het stalen achterwerk van de rups. Maar ons nemen ze niet mee. Daarom zingen we samen liedjes in het park. Op een dag zullen we met zo een grote stapel zijn, dat de rups ons niet meer over het hoofd kan zien. Daarom kidnappen we jou; zodat we je op onze stapel kunnen gooien."

Roodbosje denkt even na, "Wanneer jullie praten over een rups, bedoelen jullie dan niet de vuilniswagen?" "Hebben wij een eigen wagen?", roepen de vuilniszakken verrast. "Als jullie naar de vuilnisbelt- eh, ik bedoel het beloofde land willen gaan", verbeterde Roodbosje zichzelf, "dan moeten jullie toch gewoon net als de vuilniszakken die wel worden meegenomen aan de kant van de straat staan?"

"Hoera daar is onze wagen!", zingen de zakken terwijl ze aan de kant van de straat staan op het uur van de rups. En daar stappen de poortwachters al sierlijk van hun rups, zoals Assepoester uit haar koets stapt, en lopen regelrecht op de zakken naast het bosje af. "Opgeruimd staat netjes", denkt Roodbosje trots bij zichzelf en maakt aanstalten om te vertrekken.

"Jeetje wat ruiken jullie toch naar restafval en PMD!", zegt de ene wachter. "Poh ja! En deze zak ruikt naar hondenplas en slappe poep!", zegt de andere terwijl hij Roodbosje vastgrijpt. Het bosje kijkt hen met grote ogen aan. "Denken ze dat ik een vuilniszak ben omdat ik vol troep zit?" "Wat een rare vuilniszak... zo met die takken", denken de poortwachters over het gebladerte. Maar voor diep denkwerk worden poortwachters te weinig betaald, dus ze halen hun schouders op en gooien de vuilniszakken en het bosje achter in de kooi. Ze geven een harde klop op de kont van de rups en vertrekken langzaam richting het paradijs.

Bomen zijn zo mooi. Ik hou ze veel van bomen. Ik hou van het geluid dat ze maken: in de verte met de wind er door, en ~~de~~ recht onder dat bladergeval. Mijn hart maakt een sprongetje wanneer een tak kraakt. Dan breek ik open net zoals die boom breekt. Dan zie ik het hart van de boom in die zijn, haar of hun stronk. En die klinkt als een trommel. Alles danst dan. De kevers, de mieren, ik! en de pieren. Dan wandel ik verder om nog meer bomen te zien. Ik wil ze allemaal tekenen! Ik wil hun takken volgen, kijken naar waar ze wijzen. Dan volg ik 100 lijnen over de horizon en bekijk ik hoe ze afgetekend worden. Het zijn zwarte bronkellende slangen.

• Ze happen nu naar adem en zingen luidkeus luidjes voor de vogels: 'Zit op mij. ~~Zit~~ kom zitten op mij! Het is onderkbaar op een manier, dat die dingen zo gaan. Net zoals bladeren ineens vallen, als tranen van geluk. Het enige Ik hoor dat bomen net zoveel van mij houden, als ik van hun.

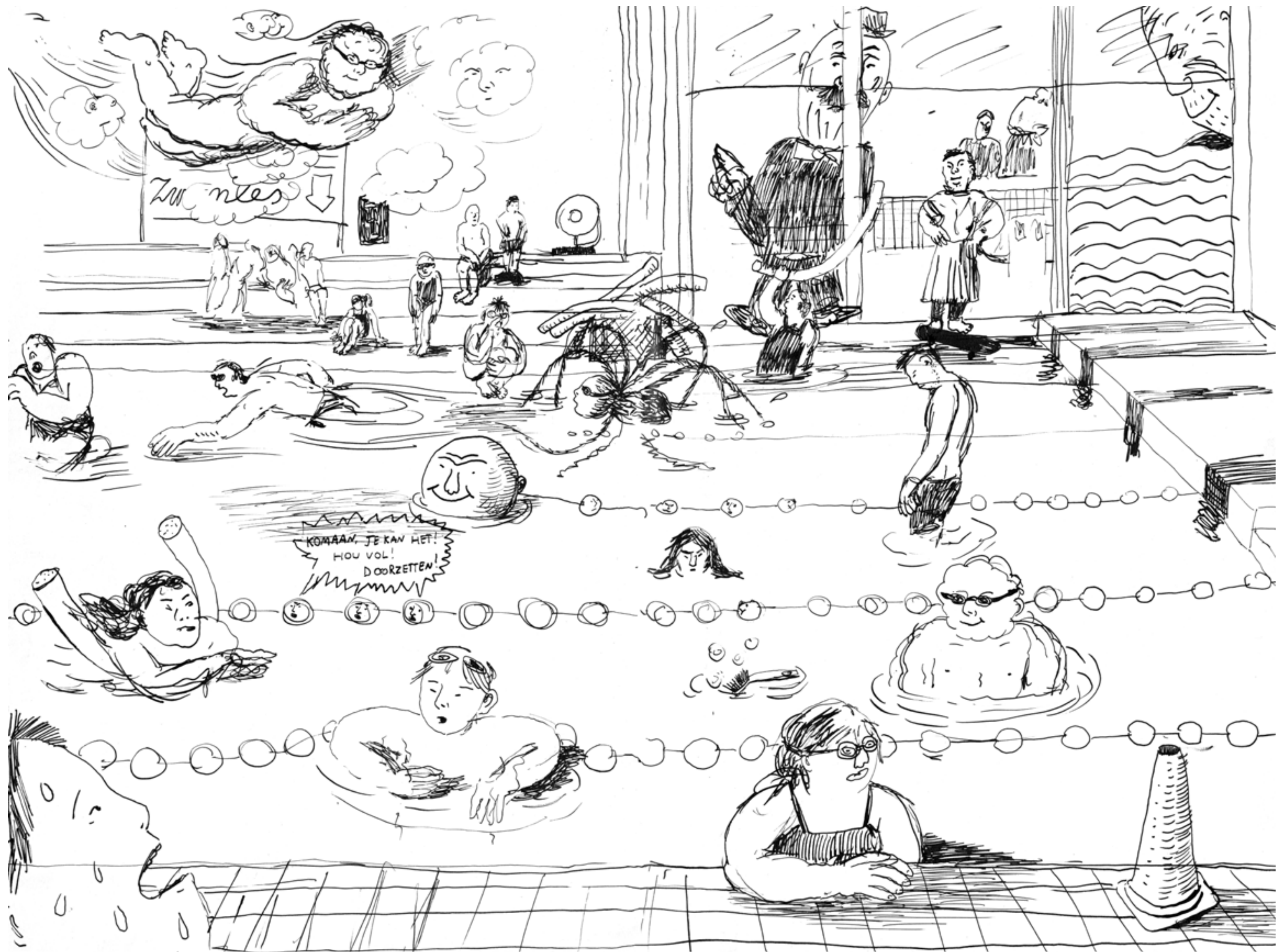
Buurjongetjes

De buurjongetjes helpen Bromboom te schuren. Dat is niet nodig, want ik kan het heus alleen, maar het is wel erg lief. En ik denk bij mezelf dat als ik wil tekenen voor kinderen, ik toch moet leren luisteren naar wat ze te zeggen hebben.

Luisteren kan ik goed, praten ligt me minder. Wel brom ik soms als ik het ergens mee eens ben, of juist niet. Op dat vlak lijk ik op Bromboom. En luisteren naar kinderen lijkt mij iets om nog tien jaar van te kunnen leren. Net als bladeren door hun schetsboek. Daar heb ik Dierenman leren kennen. Dierenman leeft in de oudste jongen zijn wereld. Hij gaat niet graag naar school, want daar heeft hij weinig vrienden. En in het zwembad breekt hij alle regels, want hij wil niet meer luisteren naar de badmeester. Ik herken mezelf in zijn tekeningen, en ik denk dat hij zich ook herkent in die van mij.

Niet willen opstaan, boze juffen en meesters, niet weten waar je je woede mag steken,... dat zijn dingen die iedereen wakker houden. Maar wat werkt er beter tegen piekeren, dan een verhaaltje voor het slapen gaan? Helemaal niets. Daarom zijn verhaaltjes over eenzaamheid belangrijk. En ik vraag me af: "Hoe schrijf ik een rage-room voor kinderen?"

Buurjongetjes 2

De buurjongetjes komen de volgende dag (met toestemming van papa) kijken hoe het gaat met Bromboom. Ze zijn maar net de hoek om, maar worden van hun sokken geblazen! Dat kan ik je wel zeggen. “Hoe heb je dat gedaan als je de lijnen zo nog niet echt kon zien?” vraagt de oudste. “Dat kan ik doen omdat ik lijnen in mijn hoofd kan zien.” Zeg ik. “Wauw, ik begin te denken zoals jij denkt,... denk ik,” antwoordt hij. En de jongste vraagt wat ik vandaag op de fiets ging doen. “Ik ging naar de bib, en daarna tekenen bij het water,” zeg ik. Dan laat ik mijn tekeningen zien, ook die van de dagen ervoor. Mijn wolkenkind vinden ze een popcornman. “Dat kan toch niet: een wolk in het zwembad?” vindt de jongste. “Nee, jawel! Dan wordt die helemaal dik!” roept de oudste. Eigenlijk is dat een heel goed idee, daarom schrijf ik het nu op.

Ik was even vergeten wat ik allemaal met Wolkje kan vertellen. Eigenlijk is hij heel grappig. Want hij kan luchtig zijn, maar ook zwaar als de donder. Wanneer Wolkje verdrietig is verandert hij in een stortbui, maar wanneer hij gelukkig is, wordt hij een stuiterend schapenwolkje. En als hij zich weemoedig voelt of ergens tussenin, dan schiet hij een regenboog. Daarnaast kan een wolkje ook uitzetten of krimpen, dat ligt allemaal aan de luchtdruk. En als ik wil kunnen voelen wat voor druk het wolkenkind ervaart, dan moet ik mij dieper verstoppen in zijn schapenvacht en luisteren naar wat hij te vertellen heeft.

“Wie ben jij? Wat vind je logisch en wat niet?” Verhaaltjes hoeven voor mij niet logisch te zijn. Want ik vind alles mooier wanneer ik het niet begrijp. Maar kan ik zo goed mogelijk vertellen wat ik wil? Dan moet ik kijken naar wat er op een plek kan gebeuren. Als Wolkje naar het zwembad zou gaan, dan zou hij eerst plezier

hebben, maar later opgeblazen en zwaar worden van de drukte. Hij zou al het water van het zwembad opslorpen, zich tussen de deuren en douchende mensen wringen, om buiten een regen van bad speelgoed te laten regenen over de stad.

Wie weet liggen de businessmannen ook rond te dobberen in het zwembad, want ook in strakke uurroosters zitten blokjes vrije tijd. En de familie Stamboom, gaan die naar het zwembad? Nee, want chloor is niet goed voor hun wortels.

Wat kan ik vertellen in het zwembad?

Waarom zou Wolkje naar het zwembad gaan? Misschien verlangt hij naar het gezelschap van anderen, nu hij zo hoog zit in de lucht. De wolken daar zijn niet zoals hem. Ze kunnen niet spreken, maar wel heel goed luisteren. Toch is dat laatste niet zeker. Soms denkt het kind een figuur te zien: een konijn, ballon of een schaap met een hakken schoen op zijn kop. Maar wanneer hij dichterbij komt verdwijnen ze altijd.

Daarom gaat hij naar het zwembad. Hij heeft posters gezien op straat van kinderen die bijna ontploffen door alle waterpret die opstapelt in hun lichaam. Zo een plezier zou Wolkje ook wel willen beleven.

Aangekomen in het zwembad merkt het kind dat hij niet zwemmen kan. Of ja, zwemmen in de lucht kan hij als de beste. Maar een frisse duik nemen lukt hem niet, want het water is veel te dik.

Als je een kind van lucht bent, dan weet je als de beste dat lucht zo ongeveer niets weegt. Daarom kan Wolkje enkel een beetje stuiteren en op het water staan. De mensenkinderen vinden hem werkwaardig en ze noemen hem Popcornman. “Dat ben ik niet, ik ben Wolkje!” zegt hij. Maar Popcornman vinden de kinderen grappiger. “Hij is een popcornman, hij is een popcornman!”

Hoewel de kinderen het gemunt hebben op Wolkje, is hij niet de enige merkwaardige figuur dat die dag een bezoekje aan het zwembad brengt. Want iets verderop, achter het kinderbad staan, drijven, liggen en springen er vier businessmannen in het langebaandjesbad. Zelfs de drukste uurroosters kennen een hokje vrije tijd.

De gebroeders Blaaskaak spoken heel wat dingen uit op een vrije zaterdag of zondagmiddag. Zo gaan ze wel eens mini-golfen, groot-golfen, disco-golfen, glow-in-the-dark-golfen, klassiek-golfen, tennissen, wandelen, fietsen, mountainbiken, karten, kaarten, schaken, of spelcomputeren, krant lezen (als ze zelf in de krant staan) of zwemmen in het zwembad. Of ja, drijven en dobberen, want hun ballonachtige gestalte zit vol met gebakkenlucht. En als je een ballon gevuld met lucht bent, dan weet je dat je ongeveer niets weegt.

(De naam Blaaskaak staat niet voor niets, want ze blazen zich op met wolkjes.)

“Toeters en ballonnen! Is dat niet ons ontsnapte goedje?” krijste Gèrico. “Knetter de spetter! Waarom loop je zo in mijn hoorpijpen te roepen?!” riep Anton terug. “S-sorry, Anton,” stamelde

Huub. Huub biedt altijd zijn excuses aan. Ook wanneer hij er niets mee te maken heeft. Joske, de jongste ballon, maakt zich niet veel druk over ontsnapte goedjes op vrije dagen. Hij is tenslotte naar het zwembad gekomen om bommetjes te oefenen. “Kijk eens wat ik kan. Eén, twee, drie: huppakee!” en daar zweeft Joske dan. Zijn bommetje blijft een poosje hangen in de lucht, begint langzaam aan te dalen, en zegt: “Tunk,” wanneer zijn billen het water aanraken, hoera!

Wolkenkind

Op een dag ziet een kind van lucht de kurk op de zon. Hij had tot dan, dag in dag uit, in vrede geleefd. Maar net zoals De allegorie van de grot illustreert kun je jezelf niet verstoppen in een leugen wanneer je de waarheid kent. Daarom popt hij uit zijn fles om te zien of er buiten een grotere fles is.

Wolkje weet van niets en is daarom op ieder vlak een ontdekkingsreiziger. We zoeken samen naar vrijheid en een manier van leven die goed voelt. Een lineair verhaal met enkel stappen voorruit, net zoals het echte leven. Dat was mijn eerste idee. Ik dacht dat het leven geen bordspel was. Maar als ik dat opschrijf, dan denk ik bij mezelf dat het dat wel is, want het leven bestaat deels uit Monopoly en Mens erger je niet.

Businessmannen spelen graag Monopoly. Ze zijn de tegenspelers van het wolkje, want tegenover elke vrijheid staan er financiële aspecten. Zeker op aarde. In mij zit een vrije vogel en een hongerige zakenman. Een gedachtenwolk en een spraakballon. Zakenmannen zijn ballonnen die zichzelf vullen met gebakken lucht, die lucht hebben ze zelf nodig, maar ze proberen het ook aan anderen te verkopen. Wolkje is een gebakken luchtje en het kind van de duivel. Hij is slechts de andere kant van de munt. Want beide businessman en wolk kunnen zweven en dromen.

Product tegenover producent. Kunst tegenover kunstenaar. De scheidingslijn tussen verbeelding en realiteit is flinterdun. Dat zie ik bij figuren zoals René Magritte. Voor een tijd heb ik mezelf voorgehouden dat ik geen fan was van de zijn werk, maar toen de kotgenoot wie mij heeft helpen brainstormen over het verhaal van Wolkenkind mij een wolkenvogelspelt uit het MSK cadeau had

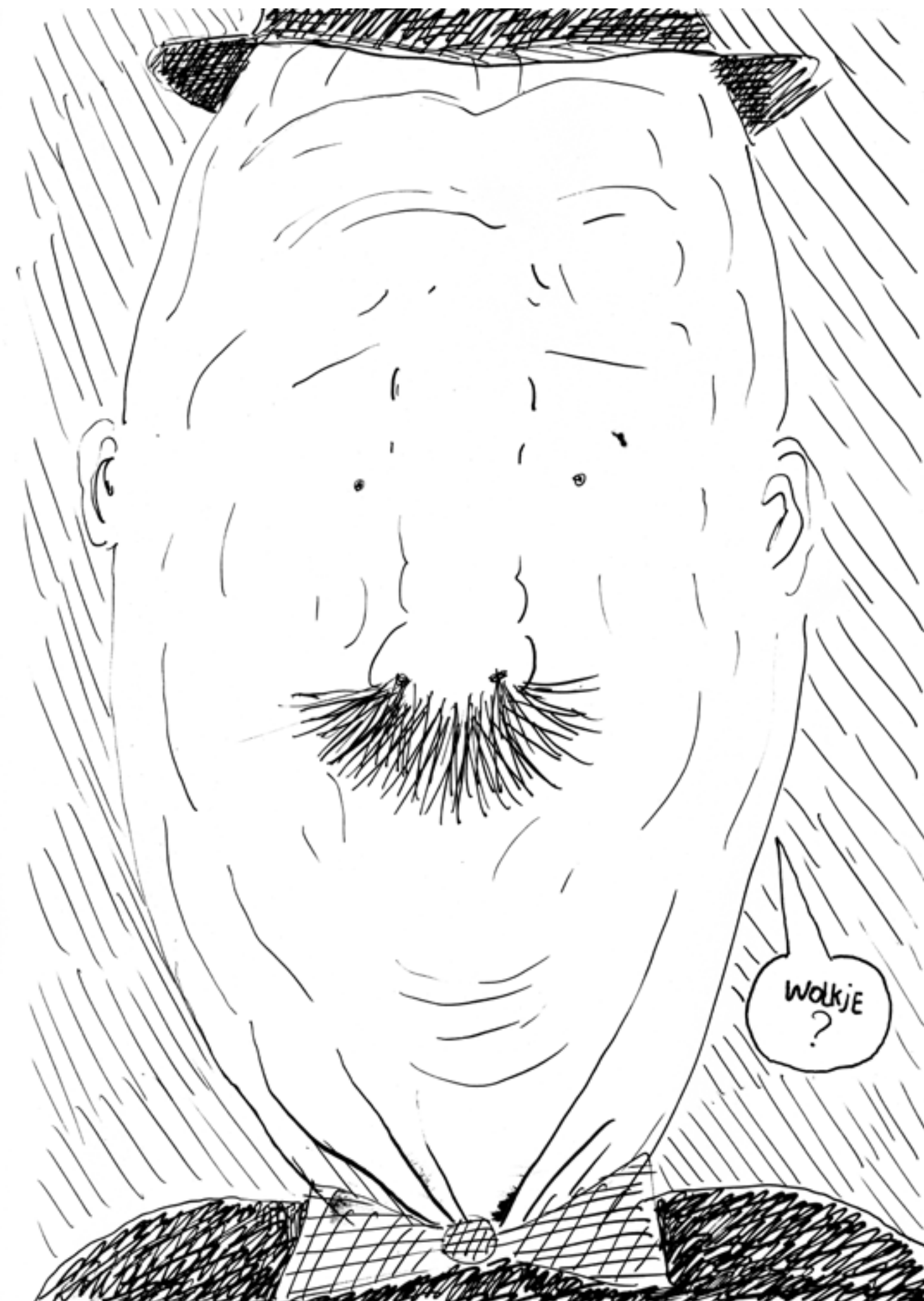
gedaan, zag ik plots de link tussen mijn werk en dat van Magritte. Die wolkenvogel doet me denken aan vrijheid, en de mannen met bolhoedjes die rondzweven in het werk Golconde lijken op mijn vliegende businessmannen. Zelfs het ballonachtige gestalte van de zakenmannen komt terug in het grote oranje mandarijnhoofd dat zweeft boven een net pak in het werk L'art de vivre. En de kunst van het leven? Dat is het kind van lucht in zijn hart. Eigenlijk is dat mijn tekenen in het hart. Want daarmee blijf ik zoeken naar dingen om van te leren.

Zelfs op de buiken van de familie Stamboom zijn er sporen van Magritte te zien. Denk maar aan het werk Le Viol waar tepels ogen voorstellen.

Maar om terug te komen op het verhaal van het wolkenkind en de zoektocht naar vrijheid. Als ik ooit vast zit in mijn zoektocht, dan moet ik nog eens kijken naar het werk van Magritte. Daar is een poëtische blik op de wereld te vinden die tranen schiet uit de vrijheidsplas. Maar ook in boekvormgeving is er vrijheid te vinden. Wie zegt dat een reeks boeken steeds in het zelfde formaat moet zijn? Het eerste boekje dat ik heb gemaakt is een zeefdrukboekje met Japanse binding. Dat is misschien niet mijn beste uitvoering, maar nu komt stap twee: boek twee natuurlijk! Daar zou ik een liporello van kunnen maken. Een aaneenschakeling van beelden die het verhaal op een rechte lijn vooruit draagt, net zoals de zoektocht zonder stappen terug. Het derde boek zou dan weer groter kunnen zijn dan de eerste twee, omdat de wereld van het wolkenkind steeds groter wordt. Boek vier zou een bordspel kunnen zijn waarin het terugzetten van stappen wordt geïntroduceerd.

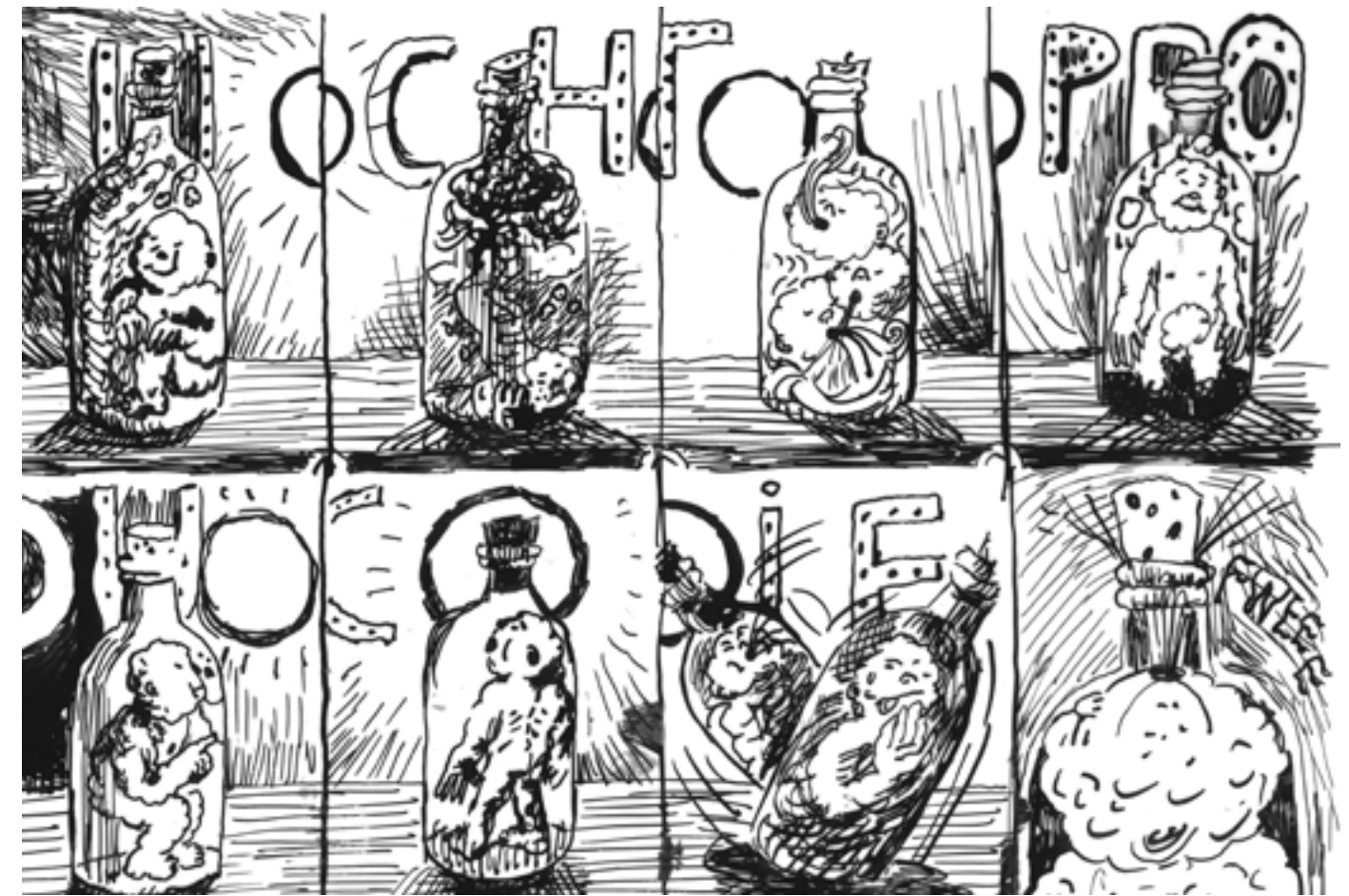
Zo speel ik met de kaders van het leven. En met de kaders uit Where The Wild Things Are, waar ik zo een grote fan van ben.

Ik beeld me in dat Wolkje op een soort reis is die lijkt op een film van Hayao Miyazaki. Films die je meerdere malen moet zien om er een beetje vat op te krijgen. Dan beeld ik mij zijn dynamiek met Ismael in alsof ze de jongen en de reiger zijn uit The Boy and The Herron. De blauwe reiger is een vriend die zich voordoeft als een vijand, op die manier laat hij de jonge Mahito zien hoe oneerlijk de wereld in elkaar zit. In dat geval lijken de businessmannen best op de parkieten die mensen eten, want zij lusten allemaal een heerlijk mals hapje wolk. Tegelijkertijd is de reis van Wolkje een grote Zoektocht in Katoren van Jan Terlouw. Want elke plek die ze tegenkomen heeft een systeem dat als een puzzel opgelost moet worden. Zo besteeg Koning Stach de troon in het eerste boek, en zo leert Wolkje de wereld kennen via plaatsen als de luchtfabriek en De Taalbarrière.

Het leven wordt snel te klein
wanneer je in een fles woont.

Daar kwam een kind van lucht
op zijn tijd achter. Dag in dag uit
leefde hij in een paradijs. En die
dagen vlogen voorbij. Alles wat hij
nodig had, zat met hem achter glas.
Maar op een dag zag hij de kurk
op de hon. Niets kon ooit meer
zijn zoals het was.
Dus rei de fles: **POP!**

Maar hoïets als "POP!" kweeden de business-
mannen of Business was business en kuchen
bleven op de fles. Mensen betalen niet
graag voor onthuchte flessen. Dat
is de waarheid achter koken doen.
"DE DOP MOET ER TERUG OP!" maar voor ze het
wisten vlogen ze over de kop!

"Zo, dat lucht op." vond Het Wolkinkind
na een diepe zuucht. Hij keek naar de fles
waar hij het zijn leven in had geseten.
"Het is daar in gepast?" en hij vroeg
Zich of of er nog een fles buiten deze
fles was, dus meldde hij naar buiten.

Eens buiten merkte het kind dat het
daar veel kouder was dan in zijn
oude fles. Hij zocht een plekje tussen
de bomen waar de kou niet kon
komen. Helaas bestond dat plekje
niet. En hij besloot dat het anders
moest. Terwijl hij zwam door
de lucht begonnen zijn ogen te
tranen. Druppels velden over zijn
wangen en veranderden in sneeuw.
Dat had hij nog nooit gezien.
Even later vond hij een vreemde fles
vol lappen stof en etiketten die
hij niet kon lezen.

"HALLO, WELKOM Bij SJAALKABAAL!

HOE MAG IK U HELPEN? - vroeg een vrouw met wel tien stemmen. "Ik heb iets om mij warm te houden in de kou." - antwoordde het wolkje.

"A-HA! U ZOECT EEN SJAAL!" - en ze gataide een lap uit een doos. "DEZE IS GEMAAKT VAN 75% nepolyth en 24% vloeie" EN ZIT VERRUKELIJK LEKKER!" (1% kan betovergeheim te zijn.) "Hij is ERG POPULAIR Bij HET JONGE SPUL, WE HEBBEN HEM IN 100 kleuren! WAT IS JOUW FAVORIETE KLEUR? DIE VAN MIJ IS AS-GRAUW GEEL-GROEN NET ALS DE ZON!" Maar het kind zijn aandacht was getrokken door een andere sjaal. "En deze dan?" - vroeg hij kacht.

GATVERDAMME!!! DIE IS GEMAAKT VAN WOL!?

WEET U NIET DAT DAT ENORM HARD KRIEBELT? DIE MAG JE HEBBEN VOOR VIJF. "Ik vind hem mooi." - verklaarde het kind en hij deed de sjaal aan. Het was de eerste omhelzing sinds zijn ontpopping, dus betaalde hij de vrouw met vijf bevroren tranen van geluk.

Als de vrouw ijs had gewild,
dan was ze wel in haar diepvries
gaan kijken. (je weet wel, de plaats waar
ze haar spieël uittestte.) Maar toen
ze de tranen van dichterbij
bekeek, werd ze betoverd door hun
sympathieke uitspraking. Ze een
sublieme meeuw had ze nog
niet gezien. Heel anders
dan de vuile modder die 's
winters weleens voor haar
deurtje lag... Ze was
pikkelbaar die dag, maar de
klontjes lieten haar niet houden.

B.B.B.B.B.B.B.B.B.B.
BAAS?!

Dat woord jaagde het
wolkje de knetter op
de waterdamp en hij
zetten hem op zijn
zwemmen!

Maar het
kind was
al lang
verdwenen...

DE KAMISHIBAI (on Liets?)

ONMACHE

VERDRIET

VERSTOPT

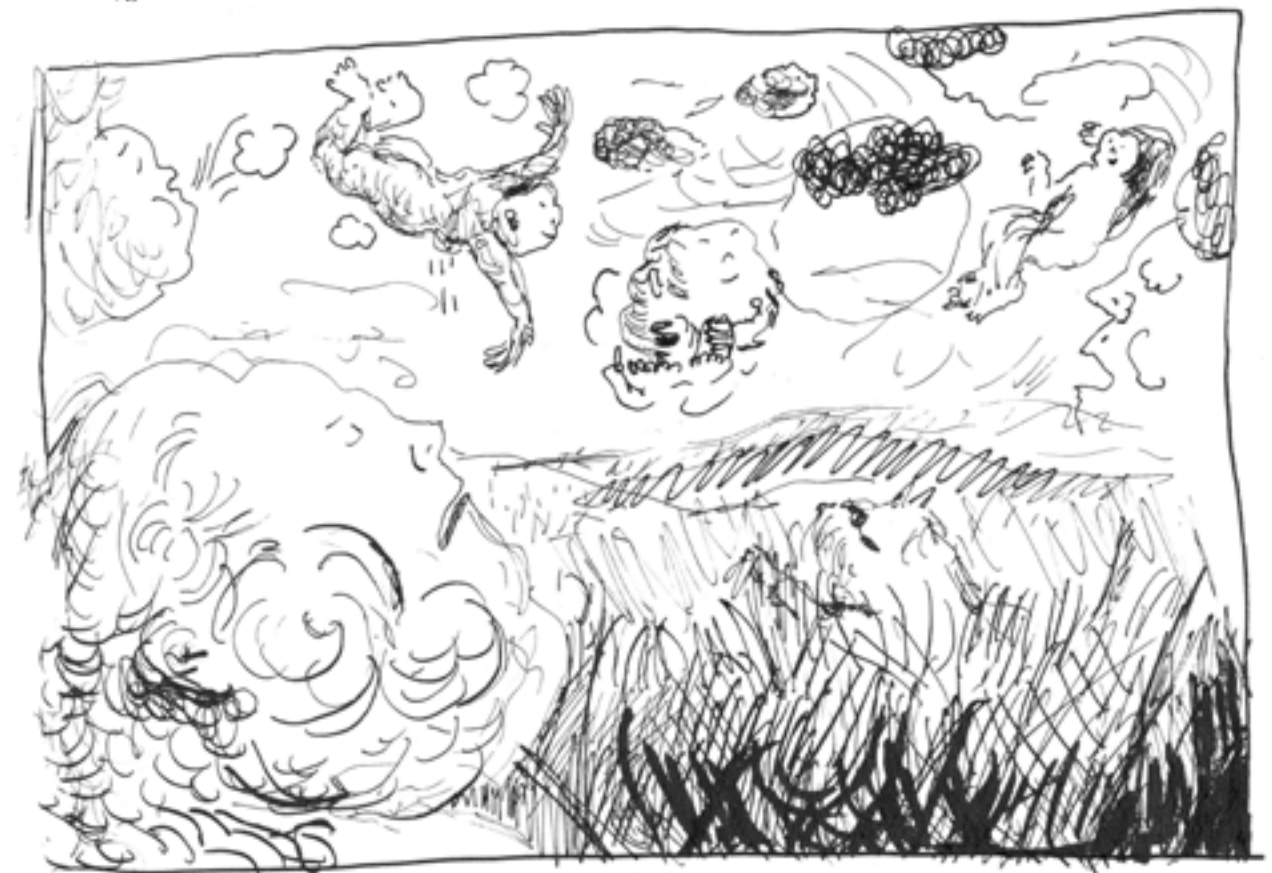
KALMEREN

OPBEUREN

VERSCHIJNEN

Wie zijn de ~~best~~ businessmannen?

Waarom is de luchtvaart een boot?
Minchien omdat het een vinkend schip is.

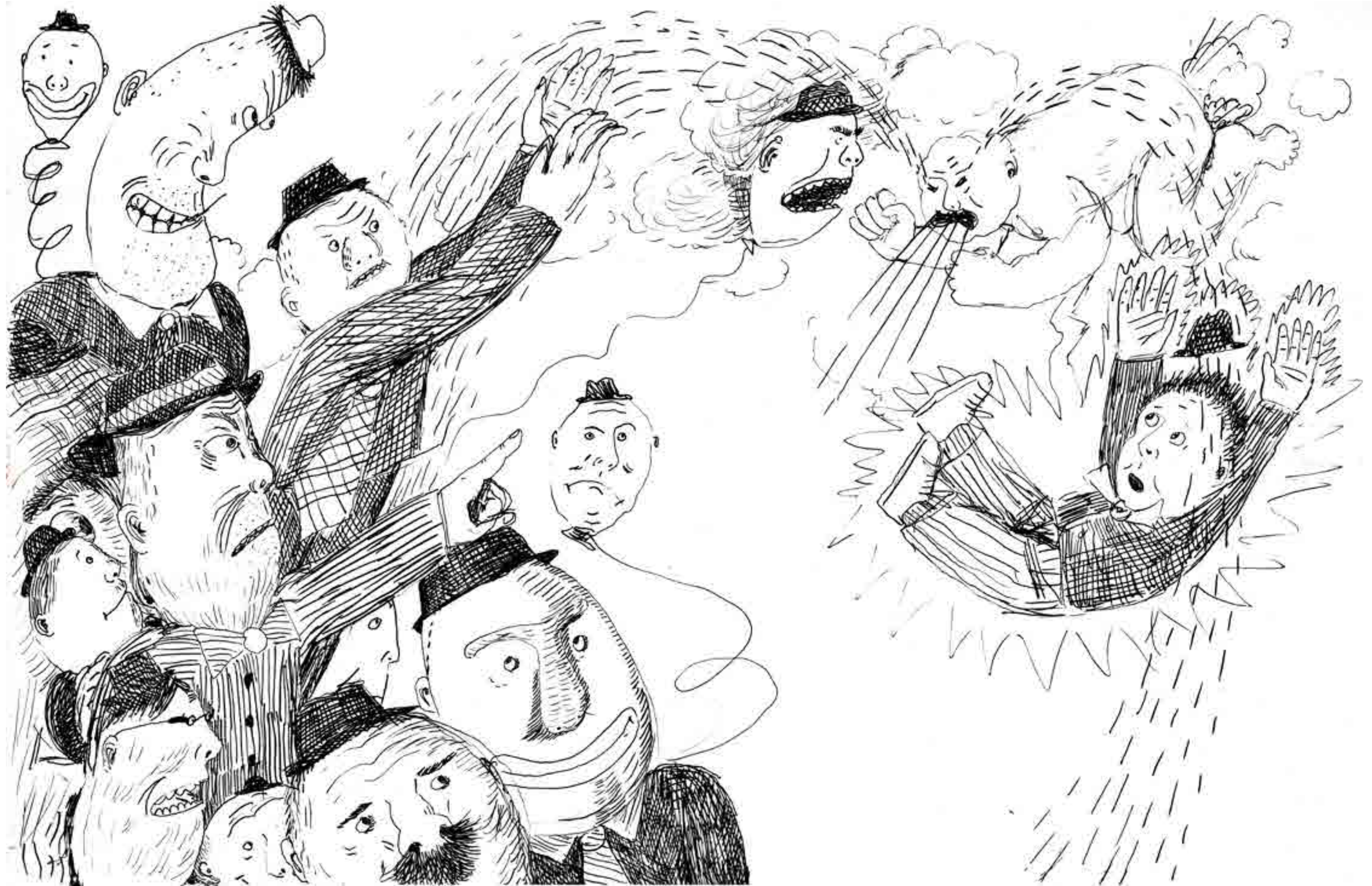

Minchien komt er ooit een moment
waar de businessmannen hun zaak
moeten opgeven voor iets nieuw.

Wat kunnen businessmannen zeggen? :

- dit is zaken praffen :
- dit is een verloren zaak = een verloren kwartje (duh)
- dat zijn mijn zaken niet = (vreest voor tich telf!)
- gedukt is een rhone zaak
- niet veel zaken = niet veel bijzonder
- de huich waarop de zaak deijft = de basis van het geheel
- dat Zaakje zal wel dood bloeden = de diskworte zal langzaam dood bloeden.
- Per is Zaak = Per is maand/makelij
- je mees in andermans zaken staken.

Het kind zwom (weer) door de lucht,
ver weg van Gjaal-kabbaal en warmer
dan ooit te voren. Wat is er toch aan
de hand met dat vervelende woordje
BBBAAS?

Het deed hem denken aan zijn ^{kleine} tijd terug
in de fles. Zelf toen verstaarde dat woordje
de orde van het paradijs, al wist het ~~volken~~ kind
niet wat het betekende. ~~Maar hij wist~~
~~dat~~ dat het te maken had met de ^{Wiel wist hij} hemmen
achter glas. Onder de kakke-TAK, de BOEP en
de BIEP hoorde hij soms het gebibbel van
vier bloers. Wat een bloer was wist hij niet,
maar hij wist wel dat ze voor aardbevingen
konden zorgen.

De broertjes ^{vragen} ~~zijn~~ elke dag in elkaars
haat. Er bestond geen enkele deur waar
ze ~~naar toe gingen~~ ~~naar toe gingen~~
"et" zijn allen door pasten.

Maar deuren in boten, huizen, fabrieken en
~~de~~ winkels zijn niet de enige doorgangen
maar iets nieuws. Goms kan even
kibbellen je serieuze oplossingen geven bezorgen.
Want als je het naderhand goed maakt met elkaar
dan besef je dat ~~de~~ ~~in~~ ~~de~~ ~~roch~~ niet zo
veel van elkaar verschilden verschilt als
je dacht. Plagen is liefde vragen.
Dat geldt ook voor broers en business-
mannen daar bovenop!

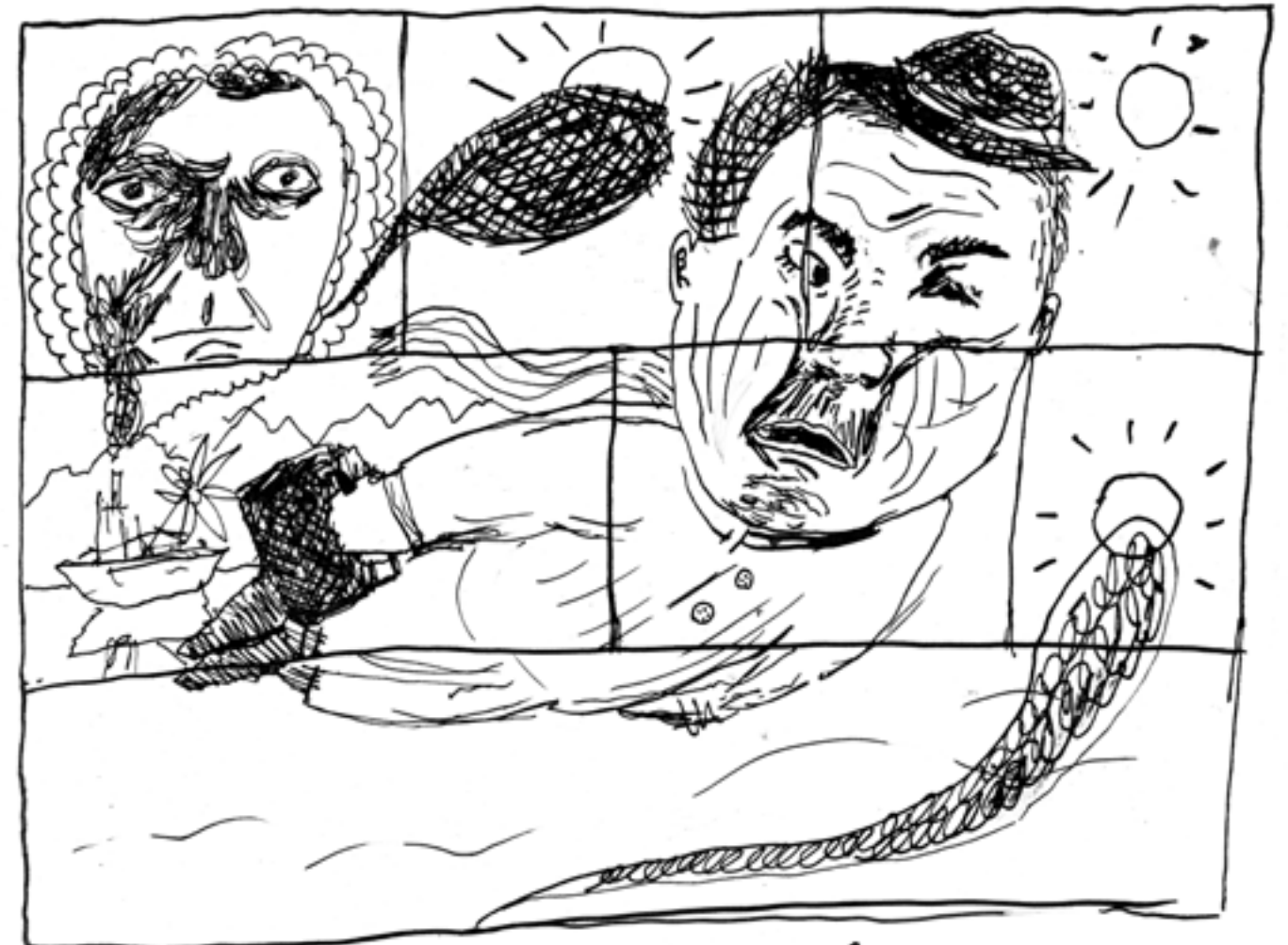
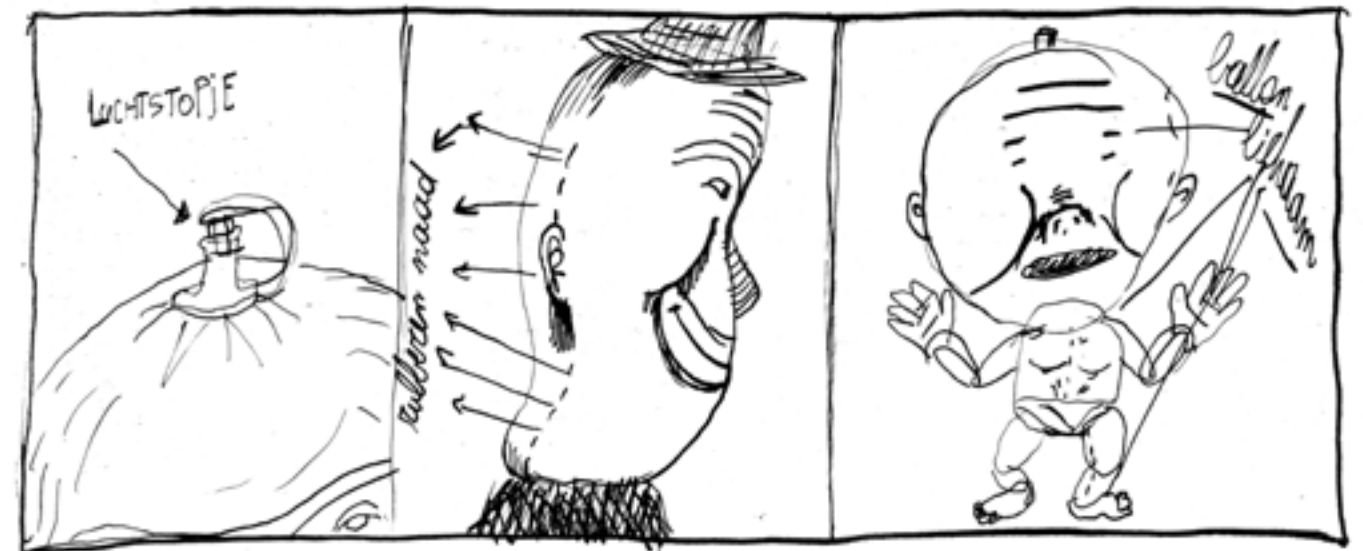
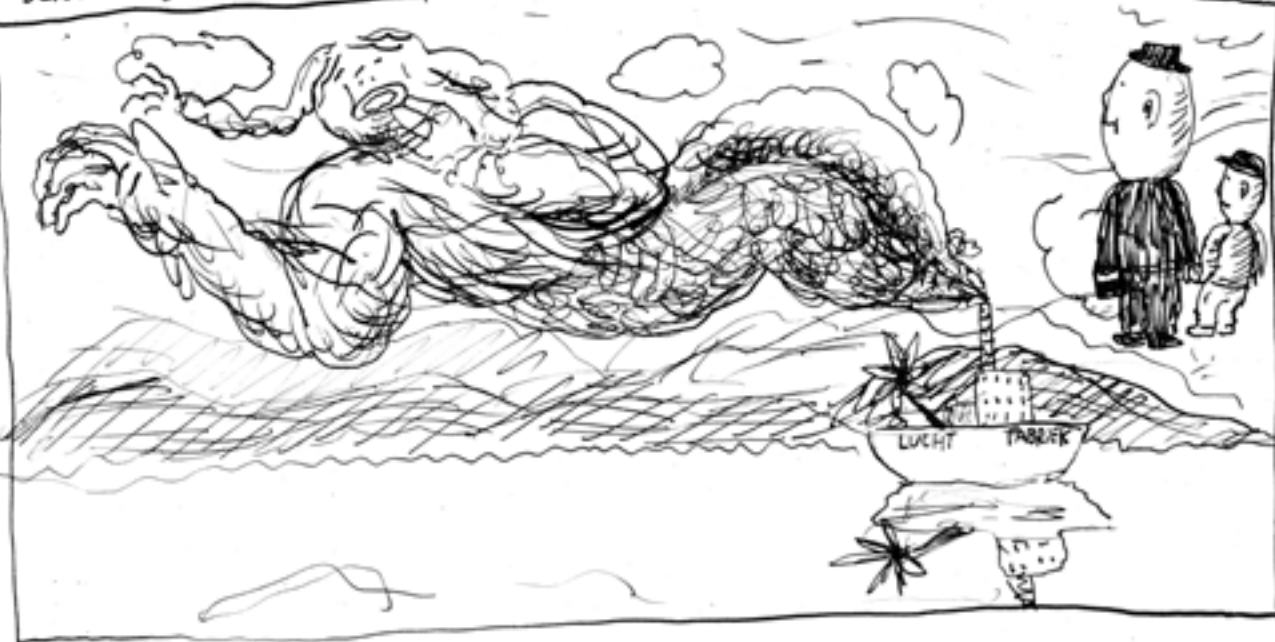
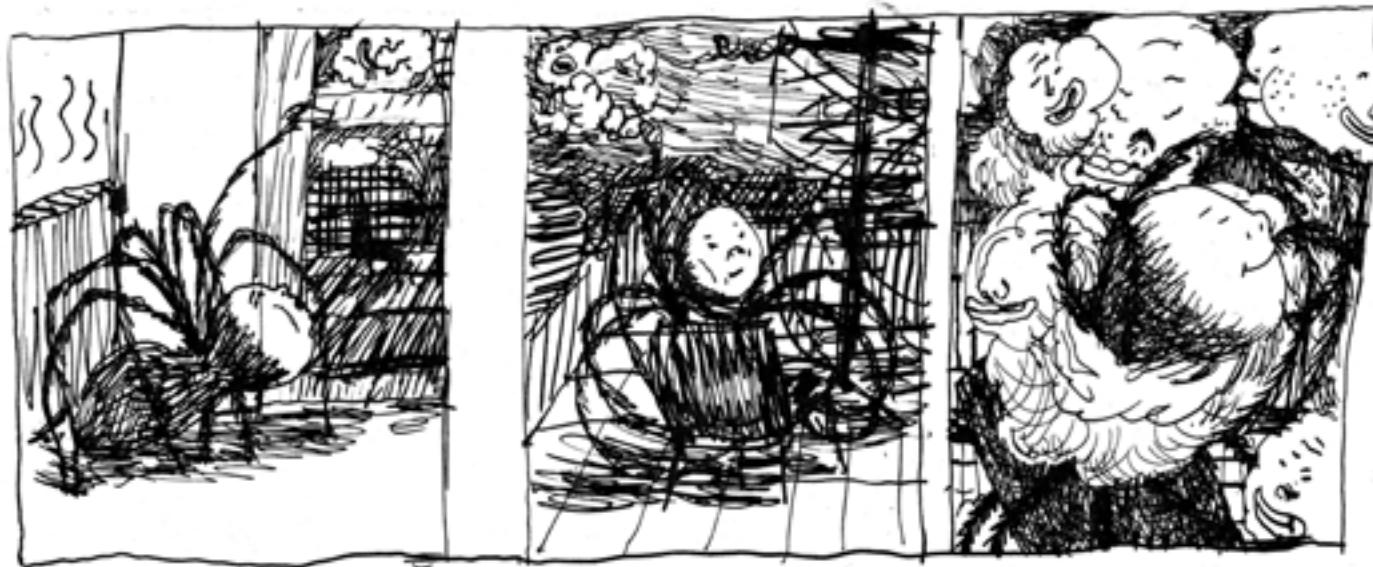
Maar als businessman heb je maar
één echte liefde. En dat is de business.
~~Maar business blijft business~~
daarom hebben de broers
~~en de broers zijn~~ enorme (op)blaaskaken,

(Hoe verkoopt men anders ~~je~~
gebakken lucht?)

waarmee ze hier en daar een
lugin voor eigen bestwil ~~voor~~
het ~~pluizen~~ ^{zaaien}

-> Hoe verkoopt men anders gebak-
ken lucht?

Gommige dingen gaan me te loven.
 Onder de lakens van de dag. Daar blijkt een
 ster.
 Waarom kan niemand zien, hoe ik zie?

Gedeelde smart

Ismael is een hond met een ooglap en zit graag op de stoep. Hij heeft geen baasje dat hem uitlaat en hij is al even zijn paspoort kwijt. Niemand wist waar hij heen moest, daarom volgt hij nu zijn neus.

Op een dag besluit hij om het bos te verkennen, want iets ruikt daar gek. Zo gek dat de vogels uit de bomen zijn gevallen van de schrik. Maar dat jaagt Ismael geen schrik aan, want dingen waar vogels van schrikken vindt hij heel interessant. Daarnaast gebeuren er zoveel gekke dingen op de stoep en op straat waardoor het hondje niet meer weet van wat het bang zou moeten zijn. Dus hij trekt zijn neus op, fronsst moedig zijn wenkbrauwen en draaft dapper door tak en blad richting de stank. Zó dapper, dat hij er bijna in verdrinkt en verloren loopt in een hoop van het bos. Je kan van heel veel dingen een hoop maken: verloren handschoenen, sokken, vuilzakken, noem het maar op. Dat weet Ismael als de beste. Maar het is hem niet meer duidelijk in wat voor hoop hij zich een weg baant, want hij kan niets meer zien en alle geurtjes zijn met elkaar vermengd. Alsof hij in de soeppan van het bos is gevallen. Alles draait rond en rond in het kopje van de hond. Loopt hij nu links of rechts? Is hij braaf of stout? Ineens wordt het duidelijk: hij is verdwaald.

“Awhooooo!”, huilt Ismael. “Waar moet ik nou toch heen?”
Waarom was hij ook alweer het bos in gelopen? Plots zet de gekke geur in een stevige wind opnieuw op. “Ow ja”, denkt de hond en loopt verder. “Jeetje wat ruikt dat gek.” Hij kan iets zien, iets wit-tig-groen-grijs en dat gekke geurtje wordt steeds sterker. Er zet een nieuwe wind op en die stinkt zo hard, dat Ismael een koprol van de schrik maakt! Dat was een stap te ver voor de hond. En hij

zegt: “Ik heb al zo lang geen koprol van de schrik gemaakt. Dat vreemde geurtje zal het berouwen, niemand zet Ismael voor aap!”

En het hondje begint te keffen alsof het hondsdol is. Hij rent door de duisternis, als een ridder te paard recht op de vijand af totdat hij een licht ziet. Een ster in het bladerdek, een zomerse vuurvlieg op de andere kant van het raam. “Ja! Kom tevoorschijn!”, brult hij met ontblote tanden terwijl hij een reusachtige sprong maakt richting het wittige-groen-grijze hoopje. Maar tot zijn verbazing vliegt hij dwars door zijn doelwit heen en knalt hij met zijn kop tegen een boom.

“Auw, auw, auw!”, schreeuwt hij uit. “Wat doet die boom nu hier?”

Hij schudt met zijn hoofd om zijn draaiend oog terug op zijn plek te krijgen. Maar hij denkt dat er iets anders in zijn hoofd draait wanneer hij plots een kind van stinklucht voor zich ziet staan. “Hoi, ik ben Wolkje”, zei het kind. “Waf, waf! Hoe durf je mij, Ismael, tegen een boom aan te laten springen? Voel mijn tanden!”, schreeuwt de keffer terwijl hij in de arm van Wolkje bijt. Dat kietelt enorm en het kind kan zijn lach bijna niet verbergen. Maar Ismael ziet het en wordt helemaal rood onder zijn vacht.

“Waarom proef jij naar een autostrade? En waarom ben je zo groen? Horen wolkjes niet wit te zijn?”, vraagt Ismael om het kind af te leiden van het feit dat hij gebeten is. “Dat weet ik niet zo goed,” zegt het wolkje. “Vandaag, toen ik wakker werd, dronk ik een glaasje melk. Het was een doodnormale ochtend. Maar toen ik in de spiegel keek, maakte ik een koprol van de schrik, want plots

was ik wittig-groen-grijs!”

“Wat vreselijk”, denkt Ismael met smart, want hij weet hoe erg het is als je een koprol van de schrik maakt. Hij ziet zichzelf in de wolk, want Ismael is allang niet zo wit als hij vroeger was. En waarschijnlijk smaakt hij zelf ook naar de straat.

De hond staart naar zijn poten, want hij zit vast in een kooi van gevoelens. Moet hij dieper bijten in het kind of moet hij zijn wonden schoonlikken? Wolkje ziet dat Ismael tussen twee vuren staat en vraagt: “Wil je anders niet met mij mee? Je weet wat ze zeggen: gedeelde smart is halve smart.” Ismael weet helemaal niet wat ze zeggen en wordt opnieuw rood onder zijn vacht.

“Prima”, zegt hij al krabbend achter zijn oor. “Ik heb toch niets beters te doen. Maar neem mijn woorden ter harte, kind van lucht. Streel één keer tegen mijn vacht in en je gaat eraan.”

Ismael is een zachtgekookt ei in de vorm van een stoere straathond. Zijn buitenkant oogt hard, maar zit vol kraken zoals het schild van Kafka's Gregor Samsa waar een rottende appel in zit. Zijn vacht is net zo vies als de vacht van Chief uit Isle of Dogs van Wes Anderson. En zijn karakter doet me denken aan het liedje I'm Not Your Dog van Baxter Dury. Hij lijkt op een doorgewinterde visser met een olifantenhuid zoals de oude man uit The Old Man And The Sea van Ernest Hemmingway, maar vanbinnen is hij teder en zacht, al geeft hij dat niet toe.

ACHTERBAKS LUCHTJE!
...

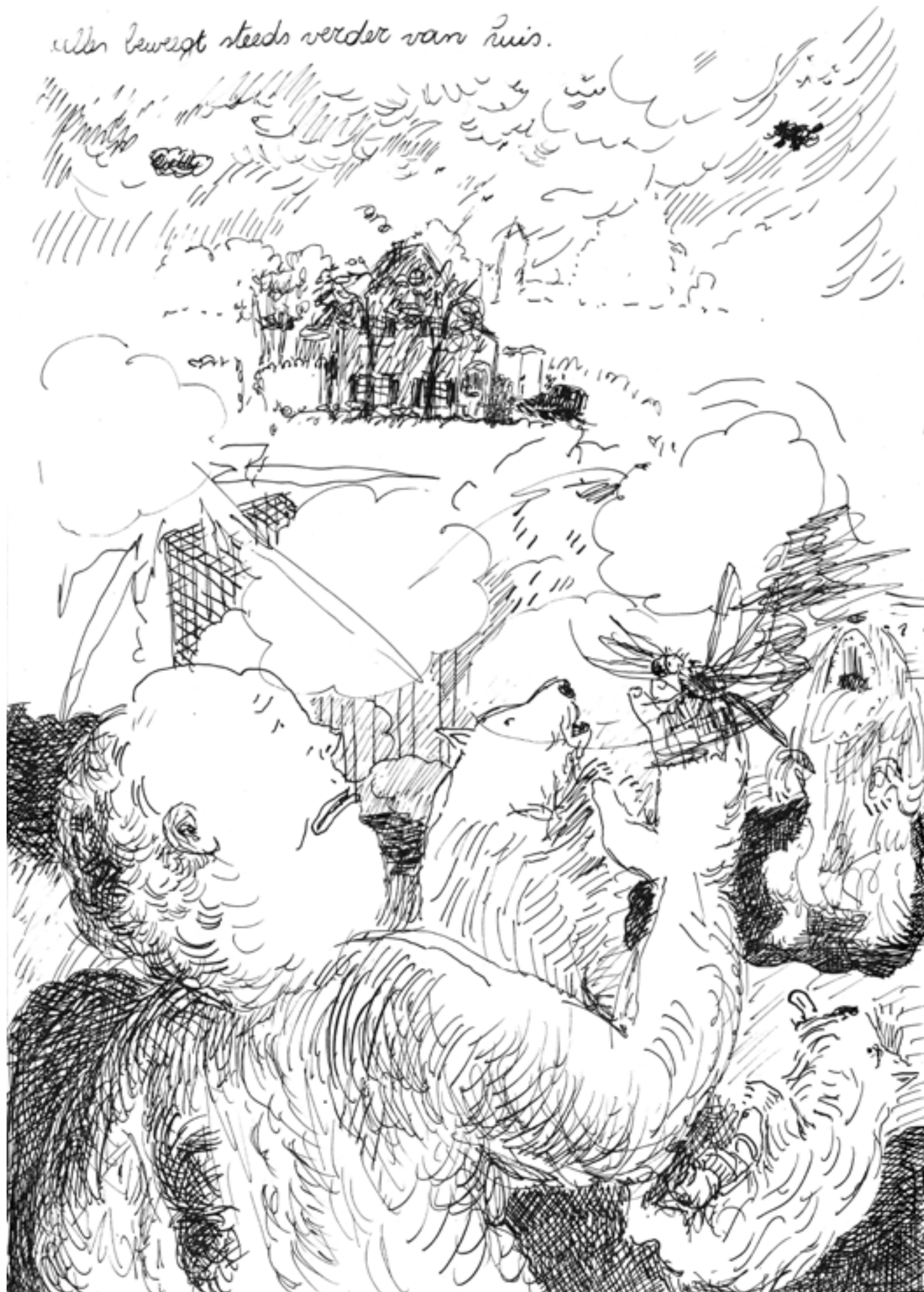

IK EET JE MET HUID EN HAAR!

VOORLOPIG
LAAT IK JE
LEVEN, KIND
VAN LUCHT!

alles beweegt steeds verder van huis.

De aarde verschuift en ik kwasi mijn plaats uit. Alles wordt anders, en sommige dingen worden nieuw. ~~Ik~~ Mij sinds kort voel ik me alleen onder de deken van mijn huid. We hadden het over groenten en ~~fruit~~ ^{fruit}. Nu komt het naar buiten. Dat de aarde verschuift. En mijn plaats rekt zich uit, en staat op. En is klaar om te gaan.

Gebakken door de zon eet ik het vlees van mijn armen. Waarom eet zij niet mee?

We hollen de berg af. Naar het hok, waar ik niets meer ken. De grond schudt op, en de rij verdwijnt.

En welk zijn is het belangrijkste. Dus kruip ik onder mijn huid om te zien wat daar ~~is~~ ^{schuilt}. Ik eet niet genoeg fruit. Dan denk ik aan die film met de worm in de gang.

De aarde verschuift en ik hoek ~~aan~~ maar mijn plaats in de ruis. De aarde verschuift, de aarde verschuift. Mijn muren om ~~mijn~~ ^{mijn} hart van de kamer waar ik sleep; zijn wel niet meer van mij en dat vind ik best diep.

En de mensen zijn niet alleen van mij. Misschien voel ik mij ooit vrij.

Wanneer de aarde verschuift, Voel ik me ooit vrij.

DE ANDERE NIE KENT.

MERDE!

Buongiorno

TRUTH.

A CADA CERDO
Le llega su
SAN Martín.

Een koffie
A.U.B.

Ja

J. van der Vliet

DIT ZIET ER
MAAR UIT ALS
EEN DOOD
EINDE,
WOLKJE.

Een muur van woorden

Ik hou van taal, maar op momenten raak ik alle woorden kwijt. Alsof ik mijn liefde vergeet. Alsof ik hang in een vage wolk of alsof ik verloren loop in een doorzichtig labirint. En het wolkenkind die leert de taal nog maar net kennen. Écht kennen bedoel ik dan. Want hij begrijpt op zijn manier wel wat de wereld bedoelt. Hij begrijpt dat er een kwaadaardig luchtje hangt aan Lucht & Zo. Maar hij kan niet zeggen waarom het woordje baas zo een indruk op hem maakt.

Een tijdje geleden rende hij weg van sjaalkabaal, onderweg kwam hij Ismael de hond tegen en nu zijn ze samen op reis. Ze zijn aangekomen bij De Taalbarrière. Een plek waar mensen elkaar niet kunnen verstaan, en waar elk misverstand verandert in een muur. Wolkje snapt dat de mensen het niet eens zijn met elkaar. Want die blikken herkent hij van de businessmannen die het ook nooit eens konden worden op de zakenboot. Maar in elke vorm van conflict willen alle mensen liefde. Dat denk ik. Liefde is het antwoord op alles. Maar alles vertaalt liefde op een eigen manier: sommige mensen worden boos, sommige mensen worden ongerust, sommige mensen worden afhankelijk, sommige mensen worden afstandelijk,... daarom zijn er ook zoveel misverstanden.

Soms ben ik bang. En als ik bang ben dan bevries ik. Dan zit ik vast tussen muren van woorden. Muren waar ik wel doorheen kan kijken, want eigenlijk zijn ze er niet echt. Maar ze zorgen ervoor dat ik niet kan zeggen wat ik wil. Dat is vreselijk, want als ik niet zeg wat ik bedoel, dan kijken de mensen heel raar, en dat zorgt ervoor dat ik een echte muur bouw. Ik weet uit ervaring dat zo een muur een douane heeft. Die laten enkel de woorden door die de metselaar wil horen. Dat zijn sleutelwoorden. Want die kunnen

mij weer openen, wanneer ik op slot zit.

Welk sleutelwoord wil de taalbarrière waar Wolkje en Ismael op zijn gestuit dan horen? De muur bestaat uit verschillende talen, alsof ieder misverstand is veranderd in een woordenblok. Waarom stapelen de woorden zich op? Waar verstoppen de mensen zich voor? Het lijkt alsof ze oorlog voeren en kasteelmuren bouwen waar speren en zwaarden aan hangen. Dat zijn dan scherpe woorden zoals: "Laat me met rust", "Had ik maar een andere zus", of "Maak dat je wegkomt!" Maar sommige woorden hebben het vermogen om een muur te laten smelten. Dat zijn sleutelwoorden zoals "sorry." En wat gebeurt er wanneer Wolkje en Ismael het woordje "sorry" aan de taalbarrière leren? Komt dan het wachtwoord tevoorschijn?

"Dag Wolkje en Ismael, ik heb hier al zo lang gewacht. Zó lang dat mijn eigen naam verloren is gegaan onder de wilde zee van jaren. Kom maar mee naar binnen, dan praten we verder om mijn geheugen op te frissen met een kop thee en een heerlijke boterham."

Vandaag de dag

Ik zou hallo willen zeggen maar weet niet meer zeker wie je bent. We hebben nooit echt met elkaar gesproken, maar ik ken je zus. Ik heb haar proberen te bereiken, maar daar kwam uiteindelijk niets uit. Ik wou bij je komen zitten, maar jij zat eerste klas. Daar houdt het op.

Als ik op de overstap maar op jou was afgestapt, waar hadden we het dan over gehad? Helaas is zoiets niet meer van deze tijd: op elkaar afstappen. Soms hoor ik stemmen die zeggen dat het vroeger beter was. Ze zeggen dat de jeugd niets meer durft en dat er vroeger geen telefoon was. Maar wat doet vroeger er toe? Ik ken enkel nu. Als ik nu voel dat ik iemand wil aanspreken dan moet ik dat doen. Vanaf nu beslis ik dat vroeger niets meer uit maakt voor mij. Als ik me goed voel, dan voel ik me goed. Maar hoe zijn al mijn vriendschappen uit Neerpelt verwaterd? Het internet is de enige die ik nog kan vertrouwen en volgens hem zijn mijn vrienden nu influencer, dansmaniak en zwanger. Het internet is bedrieglijk en lelijk en alles wat hij me vertelt wil ik eigenlijk niet horen. Maar naar het schijnt moet elke kunstenaar of zakenman toch op Instagram zitten. Zo loopt je werk en sociale leven door elkaar. Enkel miljardairs mogen genieten van het eeuwige leven.

Er moet toch iets gebeuren aan die dingen? Daarmee wil ik geen beroep doen op vroeger, want er moet een alternatief zijn voor nu. Maar goed, hoe zijn die vriendschappen dan verwaterd? Misschien omdat de ene vriendschapselastiek het niet meer houden kon omdat de afstand te groot werd. Ik in Gent, jij in Slowakije. En dat de andere vriendschapsbanden doormidden gehakt werden door de zon en de maan die het in geen duizend jaar eens konden worden over de verschillen tussen onze

levensfases.

Ach ja, ik doe het mezelf aan. Vertrouwd met afgevlakt land viel ik al gauw uit mijn vogelvlucht door de de torens van de stad. Je kent het wel: "Alles was nieuw." En iedereen was anders. En vrienden maken is nooit mijn sterktepunt geweest, maar je moet wat. Ik ben tenslotte nooit overreden geweest door een vuilniskar of ander zwaar materiaal en nu klop ik het af, want ik ben beter in leven dan ik dacht dat ik vroeger was. Limiet lijkt schijn, want ik ben vloeibaar en ik voel me gelukkiger nu.

Niet wanneer ik halsoverkop val in de muil van school die binnensmonds in mijn oren bromt wat ik allemaal nog moet doen terwijl het mijn slaap opvreet. Maar moeten is een groot woord. Want ik koos mijn studie zelf. Maar zo een gedachte lijkt afkomstig van vroeger, uit een tijd van eer hebben in je werk, zoals de buurman mij wist te vertellen.

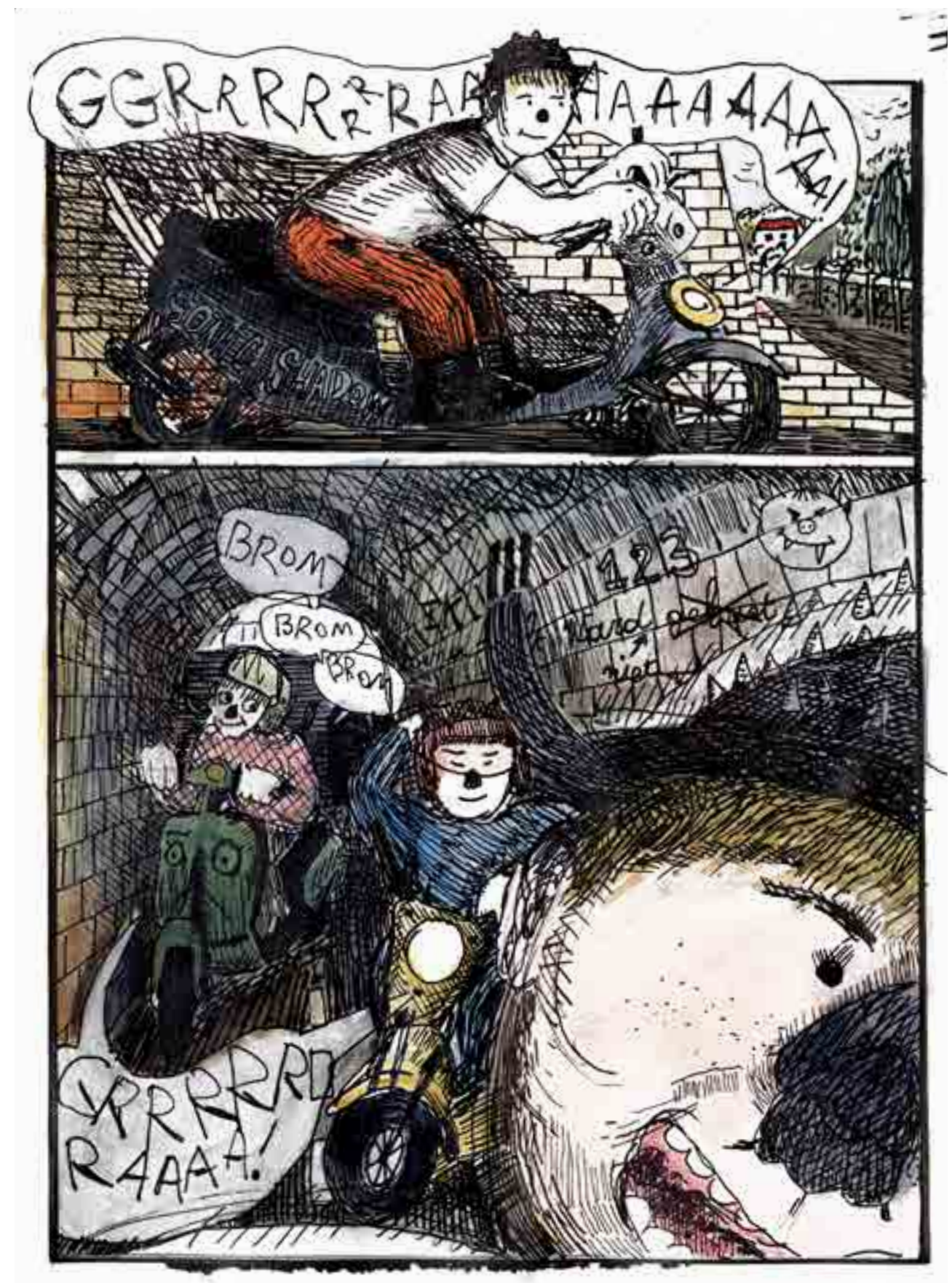
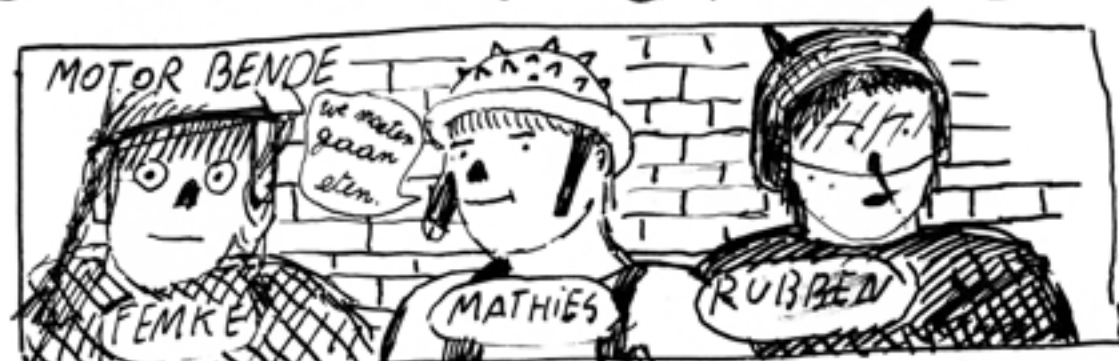
Maar had ik een keuze? Als ik niet weg was gegaan dan was ik nu dood. Dan was ik nu een levenloze schelp achter de kassa of neergestoken door een bende pubers op motors die vonden dat ik er raar uit zie. Maar ik weet uit ervaring dat die laatste nog best vriendelijk kunnen zijn.

Toen ik laatst onder de brug boven het fietspad niet ver van het kanaal luisteroefeningen zat te doen voor school (ik ben gedreven) brulde een bende motors met pubers voorbij om te parkeren naast het bankje niet ver van mijn rechterzij. Ik dacht: "Daar ga ik dan." Vol spanning en schijnzelfvertrouwen zocht ik een weg door het oerwoud van geluid en inkt en plantte ik mijn zelfgemaakte pen

in mijn blad om duidelijk te maken dat ik bezig en niet bang was! En ik maakte me klaar voor het gevecht toen een van de motor jongeren recht op mij af kwam. Maar niets is minder waar over het volgende wat ik schrijf. Hij vroeg of ik aan het tekenen was. En wat kon ik anders dan vrolijk mijn verhaal doen en ze te laten zien waar ik mee bezig was? En het beste van al? Ze vonden wat ik deed nog best aardig! En ze zeiden dat ik er verder mee moest gaan. Toen moesten ze gaan eten, maar niet voor te vragen of ik ook over hen zou schrijven en ik zei ja. Hier staat: "Motors zijn monsters." Dat vonden ze leuk. En ze brulden weg naar huis.

Zo zie je maar dat mensen nog altijd kunnen spreken en dat ik veel socialer ben dan je zou denken. Ik moet de kans grijpen om mezelf te laten zien dat de manier hoe ik vandaag de dag leef best leuk is.

ONDER ^{de} BRUG.

Vandaag ben ik een businessman en de buurjongetjes moedigen me aan. Gisteren heb ik een mail gestuurd waardoor ik nu nog maar tien minuten heb om in de sporthal van het Dommelhof te geraken. De jongens wouden spelen, maar ze snappen de urgentie en zeggen: “Ga, ga!” en ik zoef met de fiets van de oprit richting de organisatie van het EMJ, het Europees Muziekfestival van de Jeugd.

Plots bevindt ik me in de backstage en zie ik dingen die ik niet mag zien. Het lijkt alsof er een aanval georganiseerd wordt op weet ik veel waar, maar gelukkig is dit het Dommelhof en ben ik omringd met mensen die houden van cultuur. Maar ik neem niet onrustig plaats aan de tafel van het organisatorische team. Ze vragen of ik de tekenaar ben en ik bevestig dat ik schuldig ben aan die plotse mail waarin gevraagd wordt of het een leuk idee is als ik de zangkoren uit al die uithoeken van Europa en daarbuiten kom tekenen in de ruil voor een tekentafel en stoel bij de liveshow.

Deze ochtend kreeg ik tot mijn verbazing een leuke reactie: “Wat een creatief idee, kom maar langs.” Dus ik kwam langs, op zoek naar een mevrouw. Dat deed me denken aan de Italië-reis van het middelbaar. Een pijnlijke herinnering die ergens dwaalt en dwarrelt tussen de cipressen, zuilen, hotels en limoncello. Daar was die mevrouw ook, als leerkracht van een van de groepen, maar ik weet niet meer welke. In ieder geval niet die van ons. Mijn groepje bestond uit twee, en we waren doodalleen. Maar de mevrouw deed me denken aan Amelie Poulain en ik was jaloers dat wij haar niet als leerkracht hadden, dus kwam ze op mijn aartsrivalenlijstje te staan.

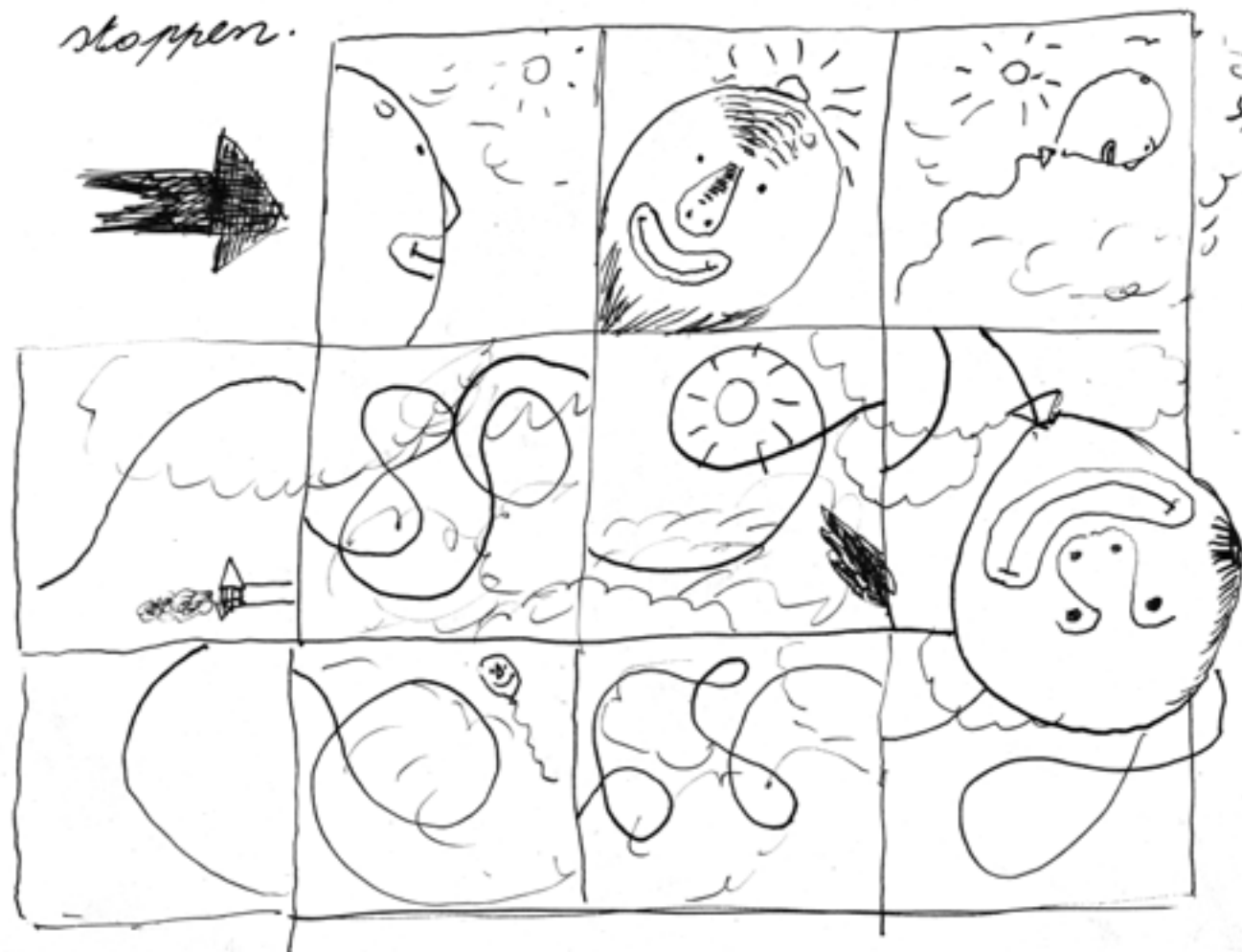
Nu kom ik alles onder ogen. Ik kijk naar Neerpelt met een frisse blik, dat is een opdracht van de tijd. Want waar ik vorig jaar nog liedjes schreef over het verdriet van Neerpelt is er nu plotseling ook plaats voor geluk! Want ik zit backstage te praten met mensen die van cultuur houden. Mensen uit hartje Pelt en ze gunnen mij een tekentafel en een stoel. Mijn grijns duwt de deur naar buiten open en ik ben bang dat ik niet meer door de opening pas. Eindelijk zal Pelt weer van mij zien en dat op een podium dat ik zelf heb gemaakt.

Op de fiets voel ik mij als een Lieve Joris die terugkeert naar Neerpelt. Dat boek heb ik nog nooit gelezen, maar de titel heeft mij altijd aangesproken. Ik ben niet meer wie ik vijf jaar geleden was, want nu word ik vrienden met mijn aartsrivalen en dat doet me denken aan de liefde. Ik ben verliefd op Neerpelt. Ik kan het bijna niet geloven. Wat moet Spinsel wel niet van me denken? Dat ik onze wrok heb verraden voor het tekenen van muziek tijdens een zoektocht naar geluk. De anatomie van melancholie smeekt tenslotte om een vriend, want elke zon heeft een maan. Dus ik ben als een spijker in het gat van geluk gesprongen om te zien wat ik kan, en het gat vertelde mij dat ik onderhand best op eigen benen kan staan.

~~Het begint te regenen en ik kom tot bedaren~~
 De regen spoelt me schoon en het mijn gedachten
 terug op een rij. Het is de vliegjes verdwaard rond-
 schudden, zonder duidelijke ritme, alsof de regen
 hen muziek les geeft. Ze vallen er niets van en ze
 weten niet meer waar ze heen kunnen. ~~De leg is stads~~
~~heet zo vol. Het sinds kort zo vol groen heg~~
 zie

Goms wil ik er mee stoppen,
 maar misschien doe ik mijn ogen niet
 genoeg open. En moet ik ~~toen~~ durven
 vervelen. En leren dat ik niet kan
 stoppen.

Alles gaat vanzelf

Niks gaat ooit vanzelf. Als ik niet echt wandel door het bos, hoor ik wel het vocht spetteren onder het mistige ongezicht. Ik peins over het Klankenbos, maar ik vraag me niet af wie die klanken in hemelsnaam maken. “Flauwe Limburgse kwallen”, denk ik dan, wanneer ik er toch aan denk. Misschien moet ik ze eens gaan opzoeken? Zoiets kun je denken wanneer mensen tegen je zeggen dat alles vanzelf gaat.

“Waar struggle jij mee?”, vragen ze dan. Daar heb ik geen helder antwoord op. Het is mezelf ook niet helder. Laat ik dat echt zo klinken? Alsof het allemaal vanzelf gaat? Zo uit de losse pols? Maar nee, want wat zou er nou vanzelf gaan? Vroeger liet ik mijn voeten ook niet met opzet groeien. Dat heeft te maken met de puberteit. Gaat die vanzelf? Enigszins wel. Maar die is ook zeer vermoeiend. Want het maakt niet uit wat je doet, in de puberteit lijkt het alsof je onder een rots ligt. Daarom denk ik dat het juist heel vermoeiend is wanneer alles vanzelf gaat. Maar in dat geval kan ik inderdaad alles, want ik worstel met alles. En dat is goed, want ik wil mezelf zijn, maar hoe krijg je zoiets uitgelegd als uitleggen je bang maakt?

Nee, ik droom liever dromen over toen ik nog gepest werd. En dat ik kon vertellen over hoe dat was. Maar daar kan ik niet van leven. Het moet anders. En gelukkig is het dat ook. Want vier jaar geleden verdwaalde ik in eigen dorp. Nu verdwaal ik in een stad. En op een manier gaat dat allemaal vanzelf. Alsof ik lig op de wind.

Steenkool

Zolang ik schrijf, teken en kijk, groeien er ideeën in mijn hoofd. Hoe doe ik dat? Gewoon zo. Ik kan het niet anders verwoorden, want er zijn daar nog geen woorden voor. Die ga ik ooit bedenken, maar nu niet, want een mens is geen machine en zelfs machines worden moe. Daarom is het niet erg als je voor een dag de kluts kwijt bent en geen woorden meer kan verzinnen. Een proces is geen stijgende lijn, want rechte lijnen zijn saai. Toch wil ik een stijgende lijn zijn, maar ik ben wijs genoeg om te weten dat dat niet deugt. Mensen zeggen veel te veel dingen en daarmee wordt alles makkelijk om te vergeten. Woorden blijven steken in de pijpleiding van mijn ziel en dan zit ik met mijn handen in het haar, met een doffe blik te staren over de kale vlakte van mijn blad.

Maar weet je? Ik weet zeker dat Jiří Šalamoun ook wel eens met zijn handen in het haar zat of hopeloos door de vacht van Max de hond heeft gestreeld. Hij heeft zoveel explosieve en grappige prenten gemaakt dat het buskruit en grappenpoeder ooit wel eens op moet zijn geweest. Nu zit ik met mijn handen in het haar voor het slapengaan, en ik beeld me de vliegende paarden en duivels in, met kloeke lijnen en monotone kleurvlakken. Als ik het werk van Šalamoun voor me zie, dan ontstaat er spontane zin om te tekenen, want in zijn tekeningen zie je dat er op papier geen limiet is. Je kan dingen zo lelijk, mooi, grappig, statisch, levenloos of energiek tekenen als je wilt. Er zijn geen regels. Wat je tekent is van jou.

“Ik wil ook zo’n eigenaardige wereld als die van Jiří Šalamoun!”, zegt Spinsel.

“Vertel mij wat”, zeg ik hem.

We zitten op een bankje dat zich midden in het museum van mijn hoofd bevindt.

“Hey, die figuren lijken wel op de businessmannen”, piept Spinsel. “Alles lijkt op mijn businessmannen”, zeg ik geïrriteerd.

“Wat ik nou mooi vind, is dat Jiří allemaal van die mooie bedenkingen heeft. Hij tekent vogels in een kooi en verzint onleesbare verhalen die enkel hij kan lezen”, zegt Spinsel.

“Denk je dat echt?”, vraag ik hem.

“Dat weet ik zeker”, verzekert Spinsel mij. “Herinner je je Saul Steinberg nog? En die tekening met al die hoofden die steeds een andere uitwerking hebben?”

“Oh ja, die tekening die Steve aan ons heeft laten zien?”

“Ja, nou en of. Dat is nog een bewijsstuk dat tekenen grenzeloos is.”

“Nou, dat weet ik niet zo goed. Want volgens mij heeft alles écht wel een limiet. Of het nu boven of onder is. Maar ik ben het met je eens dat die tekeningen uitstralen dat ze grenzeloos zijn.” “Dat is iets wat ik wil leren: hoe wordt de manier van tekenen deel van een verhaal?”, vraag ik me af, en vervolg: “Spinsel, ik beeld me nu in dat je rondloopt in een wereld zonder woorden, daar moet je een lamp ophoesten om je gedachten weer helder te kunnen zien. Daarna loop je voorbij een plek met een grote steenkool in het midden. Daar blijf je een poosje naar kijken, want die steenkool heeft wel duizend facetten waar je jezelf op duizend verschillende

manieren in kan zien. De steen is veel gedetailleerder dan de omgeving en staat om die rede compleet los van alles, alsof het een verheven object is.”

“Heb je het nu over die steenkool waar je oom gisteren over sprak? Die steenkool die je hebt getekend toen de juffen van de basisschool aan de klas vroegen om te tekenen wat ze zich herinnerden van het mijnmuseum? Als ik het mij goed herinner, dan tekende heel de klas mijnkarren en rails, alsof ze in een achtbaan hadden gezeten. Maar jij tekende één grote steenkool met duizend facetten. Toen je ouders dat aan je oom lieten zien, dacht hij nog: dat gaat later nog moeilijk worden...”

“Stop maar met vleien, Spinsel. Dat betekent niet...”

“Ik bedoel maar”, onderbrak Spinsel mij, “dat je je geen zorgen moet maken over een eigenaardige wereld zoals die van Šalamoun of Steinberg. Want die eigenheid heb je al. Zolang je maar een steenkool blijft.”

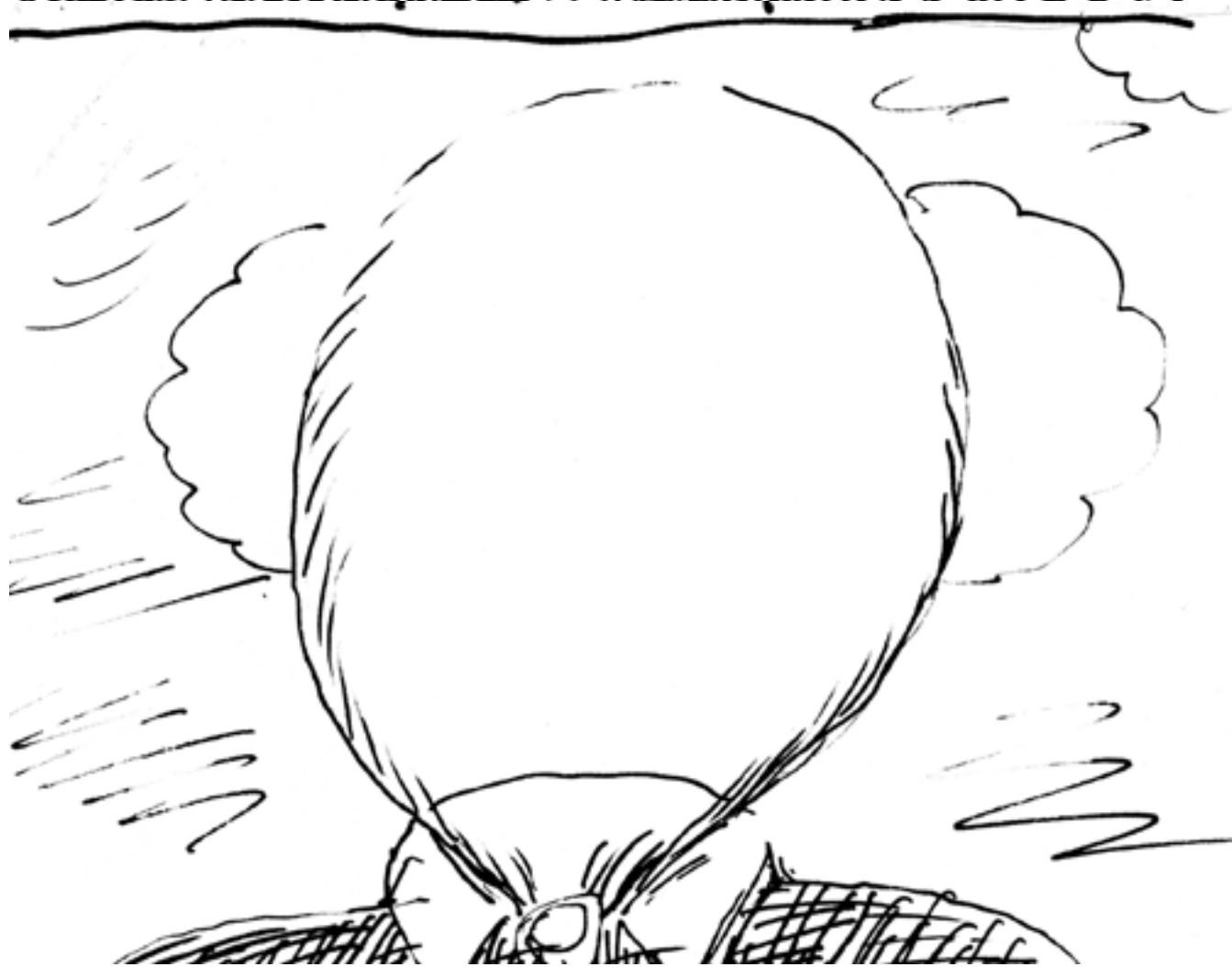
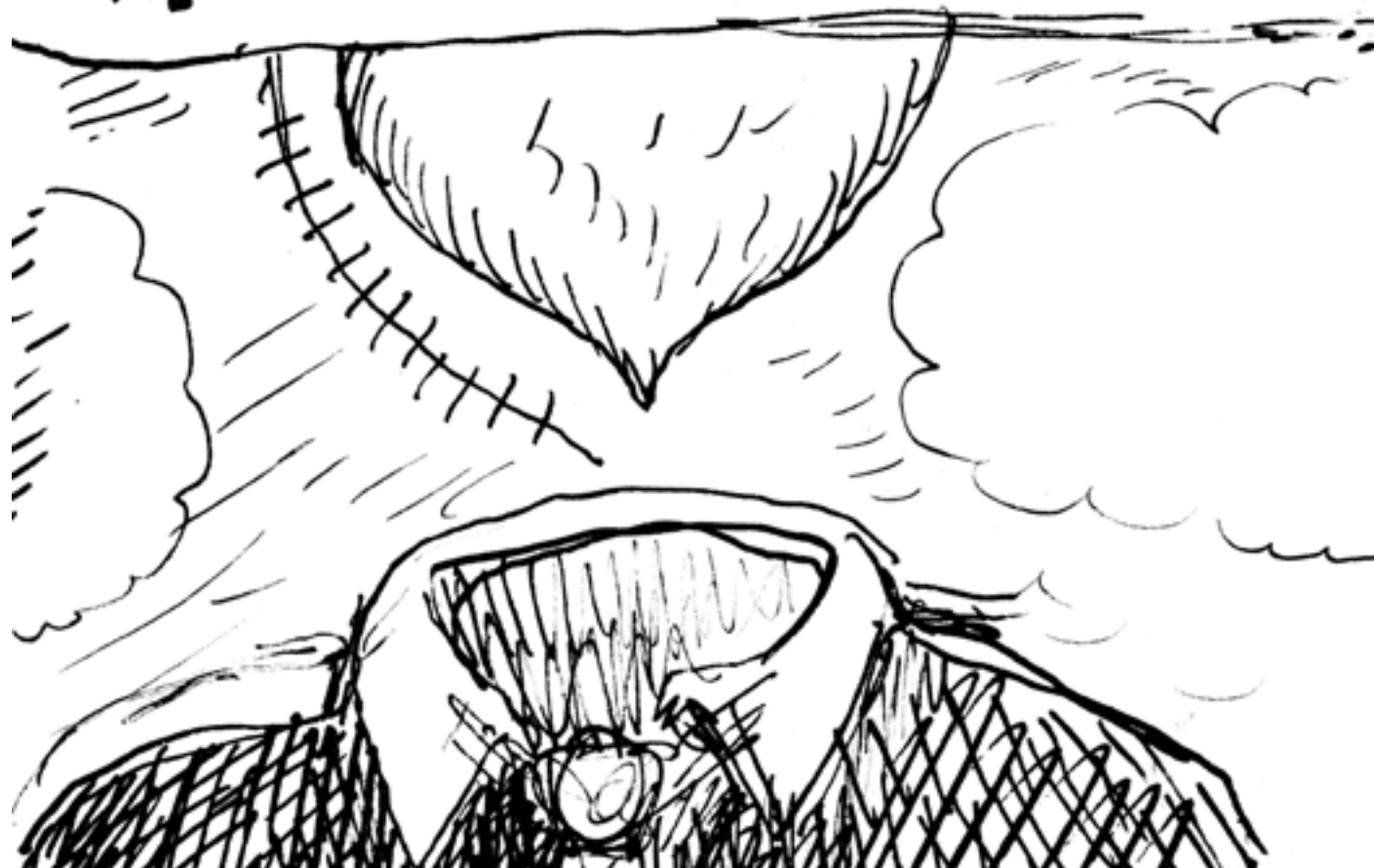
Daar vertelde ik een verhaal.
Die viel uit de lucht. Het re-
gende toen. Dat geloof ik nu.
Ik geloof wel vaker dingen, vooral
de dingen die ik verzin. Daarom
moet ik een verhaal verinven
waarin alles kan, en ik
mijn hoofd niet verlies.

Het is tijd om het
gezicht te breken.

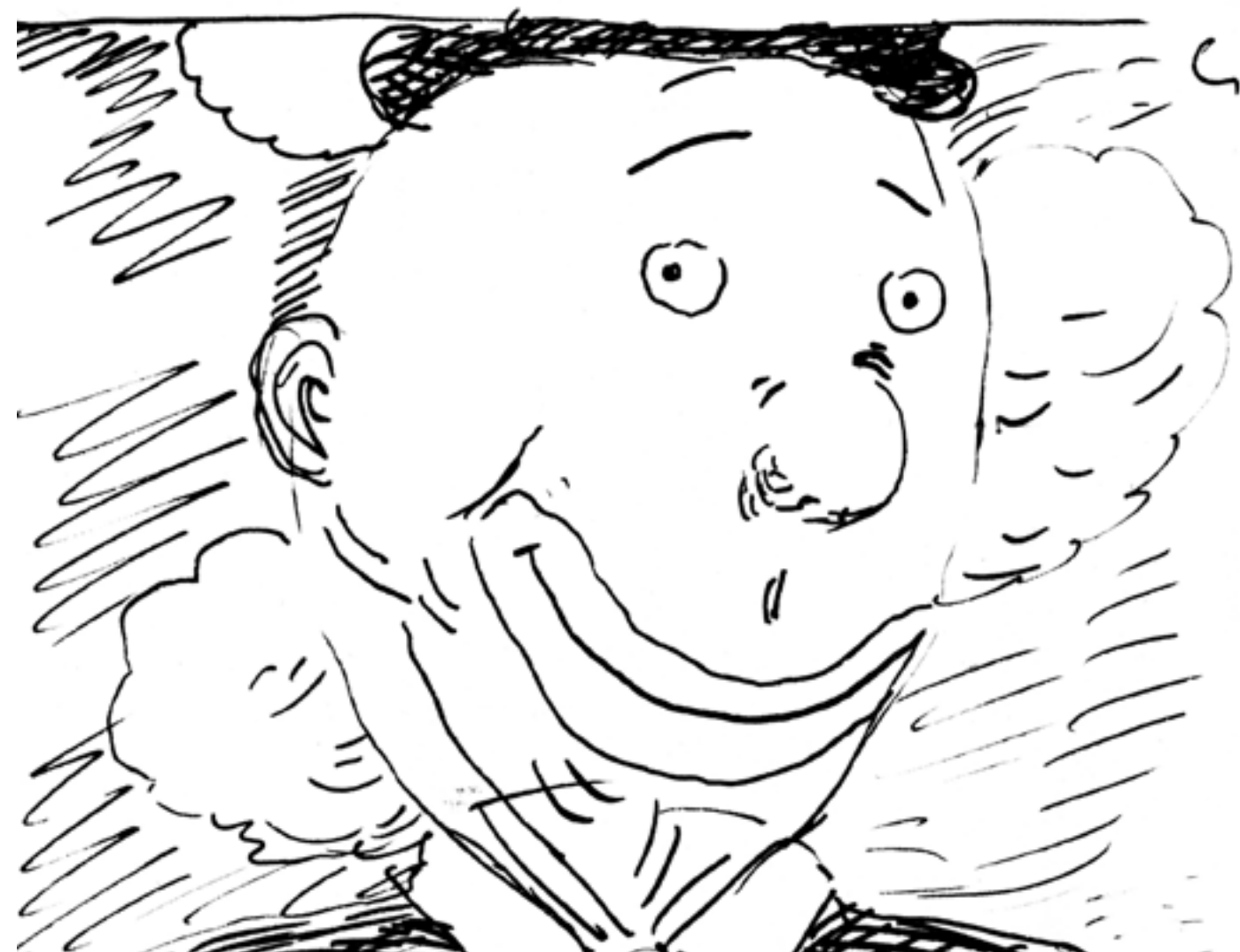
NIETS KAN MEER ECHT.

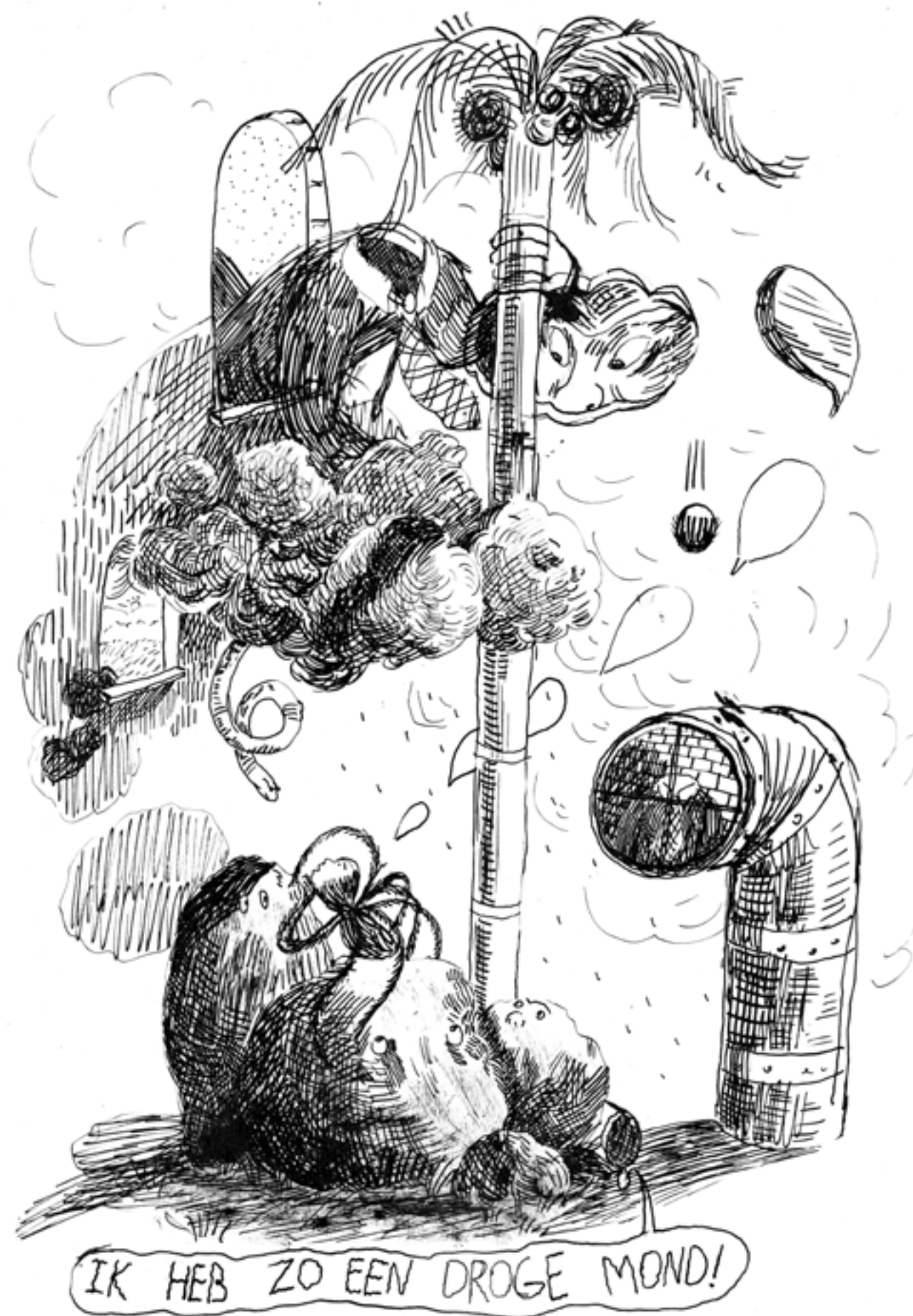

MAAR DAT IS EEN...

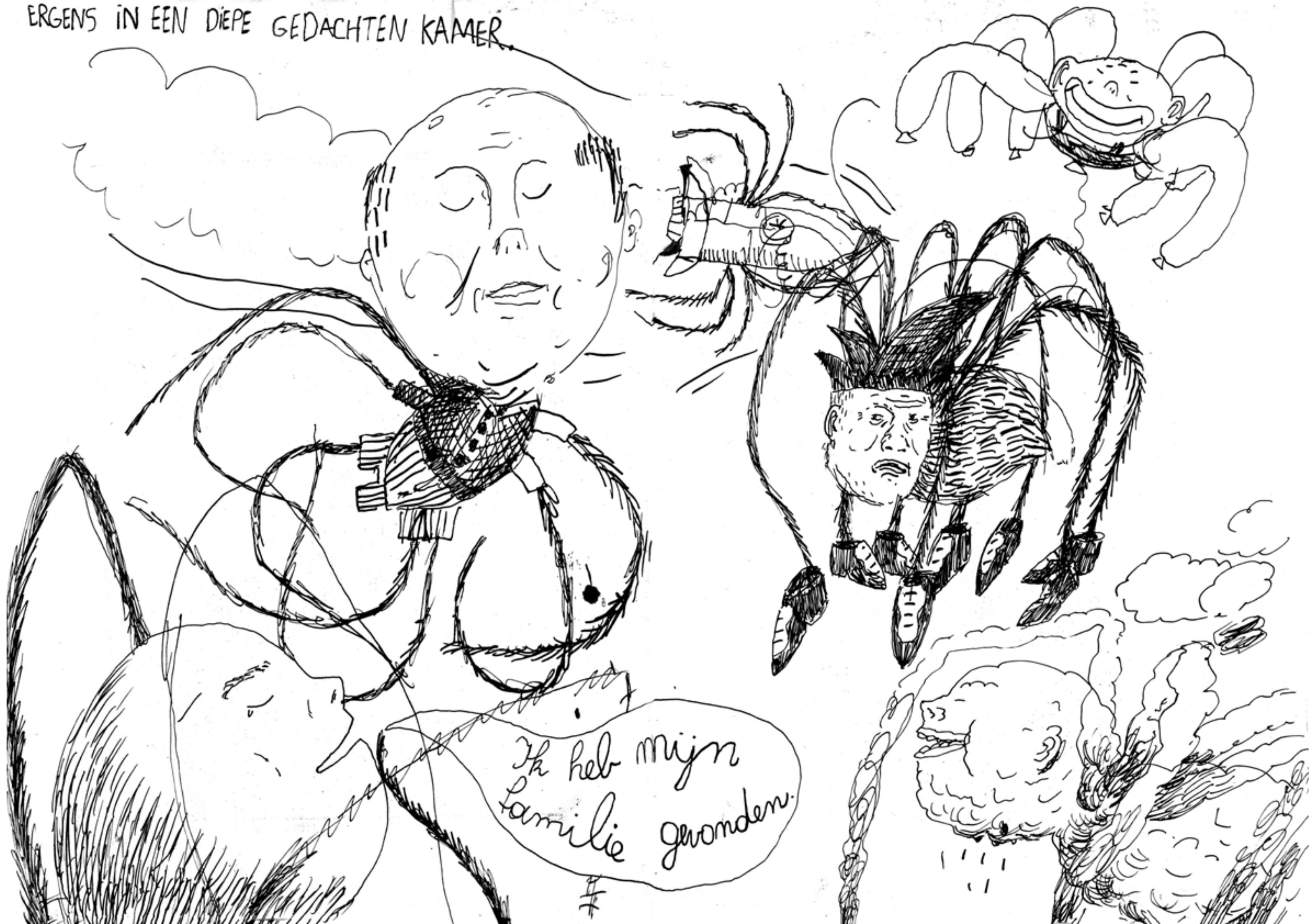

... GEDACHTE.

ERGENS IN EEN DIEPE GEDACHTEN KAMER.

Mijn boek

“Waarom heb jij mij met zoveel rare figuren beklad?”, vraagt de scriptie aan mij. “Omdat ik ze anders ga vergeten”, antwoord ik hem. “Hoezo? Is er niet genoeg opbergruimte in je bovenkamer?”, pest de scriptie. “Niet echt”, antwoord ik beledigt en denk bij mezelf dat het maar een gemeen boek is. “Mijn hoofd is een vacuüm van woorden en een universum vol ideeën. Een olifant kan zich er met armen en benen uitstrekken en een nies zal zich met duizenden echo’s herhalen, maar het zijn mijn stofzuiger oren en ogen die alles opslurpen zonder te stoppen.”

“En?”, vraagt de scriptie niet onder de indruk.

“Nou, doordat mijn oren en ogen alles opslorpen, komen alle ideeën op mekaar te liggen en raken sommige gedachten begraven onder de hoop. Ik kan niet filteren, snap je?”, vraag ik hem. Maar de scriptie blijft stil, alsof hij even aan het lezen is wat er in zijn binnenwerk staat.

“Ik raak echt altijd alles kwijt, daarom heb ik je volgeschreven en onder getekend met wat ik belangrijk vond dit afgelopen jaar. Ik heb vrienden gemaakt: de familie Stamboom, Dood, Wolkje, Ismael, de businessmannen, Prins Carnaval en Spinsel. Die helpen mij denken over het leven.

Ik heb grenzen verlegd: want nu hou ik van mijn dorp en praat ik met mensen die ik niet ken. Ik zie kansen waar ik ze eerst niet zag en ik treed steeds verder buiten huis.

Ik heb dingen bedacht zoals: De Taalbarrière, een luchtfabriek en een plek met een grote steenkool in het midden. Die kan ik bezoeken wanneer ik er verder aan wil bouwen. En ze zullen me helpen mijn verhalen te ondersteunen.

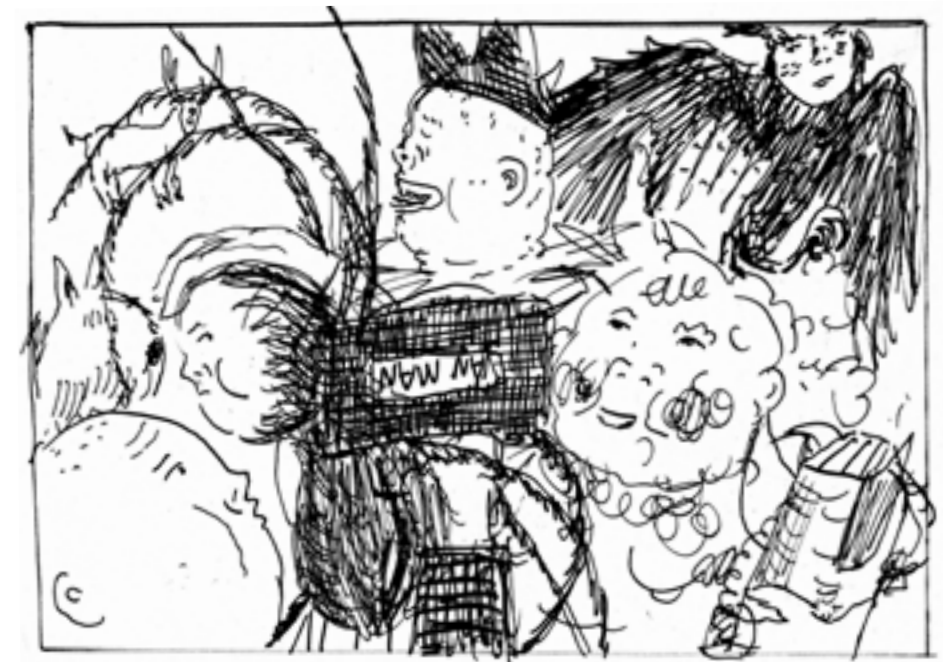
En ik heb geleerd dat tieners op brommers niet eng zijn, ik moet luisteren naar kinderen en dat schrijven helpt om dingen niet te vergeten.

Daarom vind ik jouw naam zo moeilijk.”

“Mijn naam?”, vraagt de scriptie verrast.

“Ja, jouw naam”, antwoord ik met een scheve lach. Tijdens het schrijven heb ik gedacht aan: “Hoe moet ik leven?”, maar ik weet nu dat ik dat ergens onderweg leer. Tijdens het tekenen heb ik gedacht aan: “Tien jaar inspiratie”, maar wat heb ik aan inspiratie als ik het steeds vergeet?”

Nu richt ik me recht tot de scriptie: “Jij bent mijn boek, voor als ik het even niet meer weet.”

Inspiratie:

MIKE NICHOLS, THE GRADUATE, 1967
 TATSUKI FUJIMOTO, CHAINSAW MAN, 2018
 TOVE JANSSON, DE MOEMINS EN DE GROTE OVERSTROMING, 1945
 GAËTAN SOUCY, HET MEISJE DATTE VEEL VAN LUCIFERS HIELD, 1998
 JIVAN ROUS, JIRI ŠALAMOUN OR IMAGINABLE VIEWS OF THE WORLD, 2015
 ANNIE M.G. SCHMIDT en FIEP WESTENDORP, ~~PLUK~~ EN DE PETTEFLAKET, 1971
 MAURICE SENDAK, WHERE THE WILD THINGS ARE, 1963
 JAN TER LOUW, ZOEKTOCHT IN KATOREN, 2007
 SHINGO NATSUME & SONNY BOY, 2021
 JIM HENSON, TERRY JONES, DENNIS LEE, 1986
 HOMURA KAWAMOTO, TORU MAOMURA, KAKEGURUI, 2014
 HAYAO MIYAZAKI, THE BOY AND THE HERON, 2023
 HAYAO MIYAZAKI, CASTLE IN THE SKY, 1986
 WES ANDERSON, ISLE OF DOGS, 2018
 JARED HESS, JERUSA HESS, GENTLEMEN BROWNCOS, 2009
 DAVID LYNCH, MARK FROST, TWIN PEAKS, 1990
 DAVID BOWIE, SPINVIS, ANIMAL COLLECTIF, ARCADE FIRE, INTERPOL, JOY DIVISION, BAXTER DURY, SUFJAN STEVENS, SOAP & SKIN, STEVE REICH,

